

VINT DOCUMENTS GIRONINS DE L'ARCHIVO HISTÓRICO NACIONAL DE MADRID

JAUME DE PUIG OLIVER

Membre de l'Institut d'Estudis Catalans i de l'Institut d'Estudis Gironins

Resum

L'autor dona notícia dels 80 pergamins procedents de Girona que hi ha a l'AHN de Madrid i publica el text dels divuit primers pergamins, que van del segle X al XIV (913-1386).

Paraules clau

"Pergamins s. X-XIV, Girona, Arxiu Històric Nacional de Madrid.

Abstract

The author gives notice of 80 parchments from Girona, located in Archivo Histórico Nacional of Madrid, and publishes the text of the first eighteen parchments, dated from the 10th to the 14th century (913-1386).

Key words

Parchments s. X-XIV, Girona, Archivo Histórico Nacional of Madrid

L'AHN de Madrid guarda 80 pergamins i un lligall de paper procedents de la catedral de Girona.¹ Aquests pergamins es guarden en quatre carpetes de la secció *Clero secular* i són concretament les carpetes núm. 559, 560, 561 i 562. La carpeta 559 conté 20 pergamins, la carpeta 560 en conté 22, la carpeta 561 en conté 20 i la carpeta 562 en conté 18. D'on surten aquests vuitanta pergamins?

A l'Arxiu Capítular de Girona, ultra les col·leccions generals de les sagristies i de les pabordies, es conserven col·leccions de pergamins dels ardiaconats diocesans, llevat dels pergamins de l'ardiaconat d'Empúries. Els pergamins dels ardiaconats corresponien a administracions situades totes a l'exterior de la catedral, i aquest fet potser ajuda a entendre per què van romandre *in situ* en el moment de la desamortització de Mendizábal. Era,

¹ Cf. Archivo Histórico Nacional. Clero secular y regular. Inventario de procedencias, Valladolid 1924, 32. Exactament són 81, perquè hi ha un número "1bis".

doncs, coherent pensar que el grup de pergamins gironins de l'AHN podia pertànyer a l'administració de l'ardiaconat de l'Empordà. La realitat de les coses és ben diferent. L'examen d'aquesta col·lecció practicat els dies 26-29 de juliol del 2016 ha fet palès que es tracta d'una col·lecció possiblement factícia, i, gairebé segur, amb relació ambigua o nul·la amb l'arxiu de la catedral.

Atès també que d'aquests pergamins no se n'ha parlat mai, escau ací donar algun detall que ajudi a comprendre el contingut i, potser, el (poc) sentit de la col·lecció.

Els pergamins de les quatre carpetes esmentades són ordenats cronològicament. Presentem ara llur sèrie de manera sinòptica, perquè el lector es faci càrrec tot d'una del volum del fons i de les dates atribuïdes als documents. La classificació que l'AHN dona als documents és molt simple: "E" significa acte eclesiàstic, "P" significa acte privat.

Carpeta 559

- 1) 1-III-913 E
- 1bis) 22- I-1144 P
- 2) 24-XI-1277 P
- 3) 26-V-1307 P
- 4) 10-II-1308 P
- 5) 4-VI-1316 P²
- 6) 2-X-1318 E
- 7) 2-X-1318 E
- 8) 2-X-1318 E
- 9) 6-X-1318 E
- 10) 20-X-1318 E
- 11) 23-X-1318 E
- 12) 25-X-1318 E
- 13) 18-III-1338 P
- 14) 6-VIII-1360 P
- 15) 10-X-1369 P

Carpeta 560

- 1) 1-II-1432 P
- 2) 11-II-1432 P
- 3) 21-IV-1439 P
- 4) 16-VII-1450 P
- 5) 10-VIII-1454 P
- 6) 9-V-1455 P
- 7) 9-III-1462 P
- 8) 2-XI-1464 P
- 9) 7-IV-1472 P
- 10) 10-I-1475 P
- 11) 4-XII-1476 P
- 12) 27-VIII. 1481 P
- 13) 10-II-1482 P
- 14) 10-II-1482 P
- 15) 28-VIII-1487 P
- 16) 24-XI-1487 P

² La data és equivocada. El pergami conté còpia d'un document del *Llibre Verd dels Feus* de l'ADG, llibre confeccionat entre 1362 i 1374: Cf. ELVIS MALLORQUÍ GARCIA, *El Llibre Verd del bisbe de Girona (1362-1371). El delme i l'estructura feudal de la diòcesi de Girona al segle XIV*, Girona, Diputació de Girona 2011, p. 58; i infra, n. 16.

16) 10-XI-1370 P	17) 2-III-1489 P
17) 16-VIII-1374 P	18) 20-VIII-1492 P
18) 4-VII-1386 P	19) 20-VIII-1492 P
19) 2-V-1422 P	20) 10-I-1497 P
20) 5-V-1423 P	21) 25-IV-1499 P
	22) 15-V-1499 P

Carpeta 561

Carpeta 562

1) 16-I-1507 P	1) 3-VII-1574 P
2) 16-IX-1508 P	2) 12-VII-1574 P
3) 9-IV-1509 P	3) 6-VIII-1574 P
4) 19-IV-1512 P	4) 17-VIII-1574 P
5) 12-II-1513 P	5) 20-VIII-1574 P
6) 22-IV-1514 P	6) 8-XI-1576 P
7) 21-VIII-1520 P	7) 9-IX-1582 P
8) 5-XII-1547 P	8) 19-IV-1598 P
9) 13-IX- 1549 P	9) 29-XII-1611 P
10) 29-X-1555 P	10) 28-IV-1618 P
11) 2-VI-1556 P	
12) 21-XII-1557 P	11) 18-V-1618 P
13) 13-VII-1561 P	12) 29-I-1619 P
14) 24-II-1565 P	13) 9-II-1619 P
15) 27-II-1570 P	14) 7-IX-1620 P
16) 7-XII-1570 P	15) 4-I-1623 P
17) 24-IV-1574 P	16) 20-XII-1623 P
18) 5-V-1574 P	17) 30-III-1628 P
19) 15-V-1574 P	18) 31-VIII-1647 P
20) 28-VI-1574 P	

Si no hem comptat malament, hi ha un pergami del segle X, un del segle XII, un del segle XIII, setze del segle XIV, vint-i-quatre del segle XV, vint-i-vuit del segle XVI i 10 del segle XVII. El pes dels documents de la baixa edat mitjana i assenyaladament dels moderns en la col·lecció és decisiu. En canvi, els documents dels segles X-XIII hi tenen un aire purament testimonial, de restes de sèrie.

El pergami més antic, de l'any 913, prové indubtablement de l'arxiu episcopal, quan aquest es guardava a la catedral, i per aquesta raó no és estrany que en pugui provenir.³ El segon, de 1144, és un establiment de masos entre privats que es fa a les parròquies d'Osor, Santa Creu i Sant Hilari Sacalm, bisbat de Vich; de bell antuvi no és fàcil d'entendre com el pergami va anar a parar a la catedral de Girona i perquè s'hi guardava. El tercer i únic pergami del segle XIII és una escriptura dotal, com ho són també els núm. 4 i 18 de la mateixa carpeta i altres pergamins de les altres carpetes; aquí ja toquem terra més ferma, perquè a l'ADG hi ha registres d'escriptures dotals dels segles XIII i XIV, atès que les classes altes i mitjanes del bisbat consideraven que l'autoritat episcopal constituïa una garantia de cara a fer complir els pactes nupcials, i per això dipositaven al seu arxiu aquest tipus de documents.

Dotze documents tenen a veure amb la família Esteve, de Salt, i n'hi ha almenys set de referents a la família Santmartí, de Girona. Els documents pròpiament eclesiàstics de la col·lecció són els num. 6-12 de la carpeta 559, tots són de l'octubre del 1318 i tots fan referència a l'elecció de Pere de Rocabertí com a bisbe de Girona.⁴ Hi ha testaments, vendes de censals, escriptures nupcials i àpoques de pagament de dot. Fins i tot en el doc. núm.

³ El document (cf. *infra*, n. 1) és conegut i editat a CatCar V-i, n. 142, p. 159-160, sense que el testimoni de l'AHN sigui citat en l'aparat de fonts. Es tracta d'un judici celebrat a Girona, en presència dels bisbes Guigó, de Girona, i Toderic, de Barcelona, i del comte Sunyer (probablement Sunyer II d'Empúries), en el qual Guitizà, abat de Santa Maria de la Grassa, reclama i obté, després d'exhibir privilegi papal i precepte reial, la possessió de l'església de Sant Esteve de Canelles, que el bisbe Guigó havia convertida en parròquia. L'escriptura, "*muy maltratada*", l'havia vist Villanueva en un cartoral del monestir de Camprodon; Monsalvatje la va transcriure d'una còpia provinent del monestir de Riudaura. La transcripció de Monsalvatje, potser vista la còpia del document a la Delegació d'Hisenda de Girona, és la que s'edita a CatCar V-i. Les divergències textuais entre la còpia de Monsalvatje i el pergami de l'AHN exclouen que aquest sigui el que va veure l'olotí —o l'hauria transcrit molt defecuosament—. D'altra banda, Villanueva cita un bri del text i l'escatocol del cartoral de Camprodon. En el bri de text que cita, on el nostre pergami diu "Castellar" ell transcriu "Castelet", topònim gairebé desconegut en terres gironines; i en l'escatocol hi ha dues divergències, una en l'any del Senyor (VL: "dccccxiii" / AHN: "dcccxiii", [que pot ésser errada del copista]) i una altra en la indicció (VL: "iii" / AHN: "ii"). Aquest indicis porten a concloure que els textos de Monsalvatje, de Villanueva i el del nostre pergami són independents. I ara com ara, per l'antiguitat del pergami de l'AHN, el seu text seria el de més autoritat.

⁴ En absència de catàleg dels pergamins de la catedral de Girona dels segles XIV-XVIII, aquest grup de documents és per ara l'únic conegut que fa referència al procés d'una elecció episcopal a Girona i algunes de les seves circumstàncies.

5 de la carpeta 559 (cf. *infra*, n. 16) se cita i s'extreuen dades del *Llibre Verd dels Feus del bisbe de Girona*. L'ambient dels documents, assenyaladament els dels segles XIV-XVI, no fa pensar en la catedral, sinó en la Cúria del bisbe. És a la Cúria on es guardaven les escriptures dotals i àdhuc els testaments dels particulars, tal com en donen testimoni les sèries de testaments de l'ADG. I és a la Cúria on s'aplegava la documentació que emanava dels actes i de les eleccions episcopals.

El fons, doncs, a desgrat de l'epígraf que li ha donat l'AHN, no sembla tenir res a veure amb la Catedral de Girona. No podríem avançar conclusions definitives abans d'haver pogut transcriure o regestar amb comoditat els 80 documents gironins de l'AHN, però mentrestant, i anant amb peus de plom, s'han aclarit tres coses:

a) El fons de pergamins de l'ardiaconat de l'Empordà continua desaparegut i es resisteix a la percaça;

b) Si els pergamins de l'AHN provenen de la catedral, caldrà mesurar amb peu de rei on i amb quin criteri s'hi encabien;

c) Els pergamins de l'AHN s'hauran de contrastar amb les sèries afins de l'ADG, els pergamins del segle XIV-XVIII pendents de catalogar, i àdhuc amb col·leccions factícies d'aquest mateix arxiu, per acabar de treure'n l'entrellat.

Editem avui únicament el text dels 18 primers pergamins gironins de l'AHN, que són dinou per culpa d'un pergami bisat, i que contenen vint documents, a causa del desdoblament que hem practicat als n. 14-15, per mor de la diferència de dates que s'hi observa entre els sis primers documents i el darrer. Assenyaladament en aquest treball queden publicats els textos gironins de l'AHN corresponents als segles X, XII, XIII i XIV. Els altres quedaran per a un altre moment.

SIGLES

ABADAL = Ramon d'ABADAL, *Els primers comtes catalans*, Barcelona, Ed. Vicens Vives 1965.

ADG = Arxiu Diocesà de Girona

AHN = Archivo Histórico Nacional de Madrid

Amer = Esteve PRUENCA I BAYONA, *Diplomatari d'Amer*, Barcelona, Fundació Noguera (Diplomatariis, 7) 1995, 396 p.

CatCar V = *Catalunya Carolíngia*, obra fundada per R. d'Abadal i de Vinyals i dirigida per Josep M. Font i Rius i Anscari Mundó, vol. V, *Els comtats de Girona, Besalú, Empúries i Peralada. Primera i Segona Part*, a cura de Santiago SOBREQÜÉS I VIDAL, Sebastià RIERA I VIADER, i Manuel ROVIRA I SOLÀ, revisat i completat per Ramon ORDEIG I MATA, Barcelona, I. E. C., 1-344 [docs. 1-386], i 345-696 p. [docs. 387-630 + VII falsos].

DHEC = *Diccionari d'Història Eclesiàstica de Catalunya*, 3 vols., Barcelona, Generalitat de Catalunya-

Editorial Claret, Barcelona 1998-2001, 667, 773 i 749 p.

Lletres I = Jaume DE PUIG I OLIVER – Josep Maria MARQUÈS I PLANAGUMÀ, *Lletres del bisbe de Girona. Segle XIV. Vol. I (1-620). Bernat de Vilamarí (1292-1312), Pere d'Urrea (1325-1358), Gastó de Montcada (1328-1334), Arnau de Mont-rodon (1335-1348)*, Barcelona, Institut d'Estudis Catalans - Facultat de Teologia - Ajuntament de Girona, 2007, 744 p.

LVG = Christian GUILLERÉ, *Llibre Verd de la ciutat de Girona (1144-1533)*, Fundació Noguera 2000, 746 p.

Lvm = Griselda JULIOL I ALBERTÍ, *Llibre Vermell de la ciutat de Girona*, Fundació Noguera (Llibres de Privilegis, 8) 2001, 757 p.

MARQUÈS-DE PUIG-SERRAT = *El Cartoral de Rúbriques Vermelles de Pere de Rocabertí, bisbe de Girona (1318-1324)*, per Josep Maria MARQUÈS I PLANAGUMÀ (†), edició a cura de Jaume DE PUIG I OLIVER i Albert SERRAT I TORRENT, Fundació Noguera, Col·lecció Diplomataris, 46, Barcelona 2009, 808 p.

MONSALVATJE = J. MONSALVATJE, *Notícies Històriques*, 26 volums, Olot-Girona 1889-1919.

PM = Josep M. MARQUÈS I PLANAGUMÀ, *Pergamins de la Mitra (891-1687). Arxiu Diocesà de Girona*, Girona, Generalitat de Catalunya. Servei d'Axiu – Diputació de Girona. Patronat Francesc Eiximenis, 1984, 191 p.

PONTICH, *Episcopologi* = Sulpici PONTICH, *Episcopologi eo Serie dels srs. Bisbes de Girona desde la expulsión dels moros que volen uns fos 778 y altres 785: en què se continuaran los bisbes segons lo ordre que portan nostres Synodals Gerundenses, però las noticias seran totas tretas y existents en la Iglesia Cathedral y notarias que son vistas*, ACG, ms. 105, f. 3r-134v.

PONTICH, *Serie* = Sulpici PONTICH, *Serie dels prebendats que per temps son estats de la santa Iglesia de Girona per abecedari*, ACG, ms. 105, f. 135r-405r.

VL = Jaime VILLANUEVA, *Viage Literario a las Iglesias de España*, XXII vols. XII-XV, Madrid 1850-1851.

1

913 març 1

AHN, Perg. Clero, carp. 529, n. 1

En judici públic presidit pels bisbes de Girona i Barcelona i pel comte Sunyer de Barcelona,⁵ a instància de l'abat Guitià,⁶ el bisbe Guigó⁷ reconeix que l'església de Sant Esteve de Canelles és de l'abat i monestir de Santa Maria de la Grassa i li confirma delmes, primícies, oblacions i propietats, tot lliure de cens.

⁵ Sunyer I (910-947), per al qual cf. Ramon D'ABADAL, *Els primers comtes catalans*, Ed. Vicens-Vives, Barcelona 1961, 265-267, 277-278.

⁶ Per aquest abat de la Grassa cf. Elisabeth MAGNOU-NORTIER et Anne-Marie MAGNOU, *Recueil des chartes de l'abbaye de la Grasse. Tome I (779-1119)*, París, CTHS 1996, n.42, 44, 45, 47, 67.

⁷ Bisbe de Girona de 908 a 939. Cf. PONTICH, *Episc.*, fol. 7rv; DHEC, II, 344. És un franc, format al palau reial francès, nomenat bisbe de Girona pel rei Carles III el Simple, instrument de la seva política i beneficiari dels preceptes que va gestionar. Cf. Abadal, o. c., 261-265.

O. Perdut.

A.* Còpia figurada del mateix segle X o de la primeria del s. XI: Madrid, AHN, Clero secular, carpeta 559, n. 1.

B. Còpia d'època indeterminada, trasllat del monestir de Riudaura, vista per Montsalvatje, perdut.

C. Còpia en un cartoral del monestir de Camprodon, vista per Villanueva, perdut.

a. MONSALVATJE, IV, 42-45, ex B.

b. CatCar V-i, n. 142, p. 159-160, ex a.

α. VL, XIII, 43-44.

β. MONSALVATJE, XI, n. LVII, 149.

Cum in dei nomine residerent uenerabiles presuli (*sic*) Vuigo sancte ierundensis^a ecclesie episcopus, theudericus^b barchinonensis episcopus,⁸ simul cum eis Suniarius^c almificus^d comes et marchio | in gerunda ciuitate in sede sancte marie uirginis, in eorum quoque^e presentia copiosa caterua clericorum hac nobilium laicorum^f Seuo^g (*sic*) dei archipresbitero,⁹ gischafredo^h ¹⁰

⁸ Bisbe abans del 904 - post 937. Cf. S. Puig i Puig, *Episcopologio de la Sede Barcinonense, Barcelona*, Biblioteca Balmes MCMXXIX, 89-90; DHEC, III, 527-528.

⁹ PONTICH, *Series*, fol. 361r. Apareix el 27 de novembre del 904 a l'acta de consagració i dotació de l'església de Sant Pere de Camprodon, CatCar V-i, n. 116, p. 142-143; i al mall celebrat a Girona el 1 de març del 913, en el qual l'abat de la Grassa, Guitizà, reclamà i obtingué la restitució de l'església de Sant Esteve de Canelles, prop de Navata, que el bisbe Guigó, ignorant els drets del monestir, havia convertida en parròquia, CatCar V-i, n. 142, p. 159-160.

¹⁰ PONTICH, *Series*, fol. 244r. Signa la conclusió del mall del 17 de maig del 881, en el qual el bisbe Teuter havia reclamat unes terres d'Ullà, a l'indret de Bedenga [Belcaire], CatCar V-i, n. 53, p. 95-96; al cap d'uns anys assisteix al mall esmentat en la nota anterior, sempre a propòsit d'Ullà. El desembre del 892 és al mall promogut pel bisbe contra Guadamir per la sisena part d'una vinya de Bàscara, CatCar V-i, n. 82, p. 117-118. El 15 d'abril de l'any sobre, és al mall contra Revell, per terres i un molí de Bàscara i d'altres vil·les i vilars, CatCar V-i, n. 84, p. 120-122. Si encara és el mateix individu, el 12 d'abril del 904 subscriu l'acta de dotació de l'església de Santa Maria de la Bisbal, CatCar V-i, n. 115, p. 140-142. Finalment el seu nom apareix en l'acta d'entronització del bisbe de Girona, Guigó, a l'església de Sant Feliu de Girona, CatCar V-i, n. 127, p. 146-148.

[Adila]ne¹¹ archipresbiteros, | argibadoⁱ presbitero,¹² pruneto presbitero,¹³ Vuilisclo leuita,^j ¹⁴ durando,¹⁵ vuinado,^k ¹⁶ Ragerio^l sacerdotes,^m ¹⁷ canonicos, seu etiam mirone¹⁸ [teu]dosio,¹⁹ | ad[lano],²⁰ adelencoⁿ ²¹ carpio,²² ennego,²³

¹¹ Amb aquesta grafia, esment hàpax. Des del 13 de novembre del 892 fins al 1 de març del 913 apareix un "Adila, Adilane" que és dit successivament prevere i mandatari del bisbe Servusdei (anys 892-893: CatCar V-i, n. 80, p. 116; n. 81, p. 117; n. 82, p. 118; n. 84, p. 121; n. 86, p. 122-123), prevere i escriptor (any 900: CatCar V-ii, n. 104, p. 135), prevere i jutge (any 903: CatCar V-ii, n. 113, p. 139), prevere (any 908: CatCar V-ii, n. 127, p. 147); en un judici del 913 són esmentats un Adilà arxiprevere i un Adalà canonge; finalment, l'abril del 916, juntament amb Comparat, dóna una terra a l'església de Sant Vicenç de Viladasens: Cf. Jaume DE PUIG I OLIVER, *Quinze documents del segle X, setze del segle XI i tres del segle XII desconeguts, regestats al pergamí 446 de l'ACG*, dins "ATCA", 31 (2014-2016), 626-628. No es coneix cap més Adilà gironí anterior o posterior.

¹² Esment hàpax.

¹³ Esment hàpax.

¹⁴ És el diaca i levita que, amb altres, ha reedificat esglésies al terme de la Bisbal i el 8 de novembre del 904 participa en la consagració i dotació de l'església de la Bisbal, donant un missal, les *Epístoles* de sant Pau i els *Actes dels apòstols* i sis mujades de terra, CatCar V-i, n. 115, p. 140-142.

¹⁵ PONTICH, *Series*, fol. 217r, dit ací "Durabdus".

¹⁶ Esment hàpax.

¹⁷ Potser és el mateix que signa com a testimoni en el document del 12 de gener del 926, pel qual Oliba, levita, donava al monestir de la Grassa la meitat del seu alou situat a la vila de Flaçà i al vilar de Mollet, CatCar V-i, n. 199, p. 196-199.

¹⁸ Possible esment hàpax

¹⁹ PONTICH, *Series*, fol. 379r. Apareixerà en l'acta del mall públic celebrat a Girona a propòsit del plet entre Guitizà, abat de la Grassa, i el bisbe Guigó sobre la possessió de l'església de Sant Esteve de Canelles, finalment adjudicada a l'abat, CatCar V-i, n. 142, p. 159-160.

²⁰ Possible esment hàpax.

²¹ Esment hàpax.

²² És possible que sigui el mateix que fa de testimoni en l'acte de venda que Brunilda fa al seu marit de tot el que té al comtat d'Empúries i al de Besalú, CatCar V-i, n. 131, p. 151-152.

²³ La falta d'esment de dignitat o ofici no permet cap identificació segura.

madaxo,²⁴ ermenisclō,²⁵ maniberto,^{n^{bis}26} fredario,²⁷ ansulfo,²⁸ eldegodo,^{o 29} theudrico,³⁰ unifredo,^{p³¹} argimiro,^{q 32} stefano,³³[Uuinizano] ³⁴ | ceterorum multitududo copia^s in eorum adsistentes^t presentia.

Dum simul inter cetera exercentes negocia, eleuans^u se uenerabilis abba Uitiza ex [coe]nobia sancte | marie crasse urbionensis misericordiam^v (sic) domni Vuigonis episcopi flagitans eo quod sue ecclesie sancti stefani uocata ad suam propriam ecclesiam sancte marie coennobio iam dicto | fuisset possessa per aprisionem adamundi monachi eiusdem monasterio dum inhabitabilis fuisset et ipse monasterius (sic) uel abbates ibidem habitantes eam possedis- | sent^w per hos anno^{w^{bis}}XL seu et amplius sine alicuius blandimentum aut ullum canonicalem censum, sed yllesa sub regula beati benedicti permansit.

Vnde auctoritate romana | priuilegium seu et regale preceptum hostendit tam de ipsa ecclesia quam ex ceteris rebus ad sancto predicto coenobio^x pertinentibus. Et dum Vuitiza^v abba teneret iamdictam ecclesiam sancti | Stephani in sua potestate per has auctoritates superius dictas, domnus Vuigo episcopus eam consensit^z hac donauit ad presbiterum nomine ermomirum per parrochiam ecclesiam. | Vnde prescriptus abba emendationem expectit^{aa}

²⁴ Si no és el mandatari de l'abat del monestir de Sant Medir i Sant Genís que actua en el mall del 17 d'abril de 898 (CatCar V-I, n. 91-92, p. 126-129), esment hàpax. A l'escatocol és dit jutge.

²⁵ Esment hàpax.

²⁶ Esment hàpax.

²⁷ El març del 913 apareix un Fredari en la llista de canonges que assisteixen al mall celebrat a Santa Maria de Girona, CarCar V-I, n. 142, p. 812-913. Un "Fredario siue Revello" assisteix el desembre del 892 a un judici en el qual l'anterior Adilà actuava com a mandatari del bisbe Servusdei: CarCat V-I, n. 82, p. 118. Revell apareix en altres actes semblants del mateix període, al costat d'Adilà: CarCat V-I, n. 80, p. 116 (any 892); n. 81, p. 117 (any 892); n. 84, p. 121 (any 893); n. 86, p. 122-123 (any 893), però en aquests altres documents no és dit "siue Fredario", de manera que no es pot assegurar la seva identitat amb el "Fredario siue Revello". El Fredari del regest també es podria posar en relació amb el "Fredarius presbiter" documentat l'any 921 en els judicis celebrats a Besalú contra uns particulars que havien usurpat al bisbe terres i cases a Bàscara i Cassinyola: CarCat V-I, n. 171, p. 178, i n. 172, p. 179.

²⁸ És possible que es tracti del sotsdiaca homònim que el gener del 916 és testimoni de la venda que Requesèn i el seu fill Manlà fan al bisbe Guigó d'una vinya a Fontanet (la Bisbal) per cinc sous, CatCar V-I, n. 150, p. 166.

²⁹ Esment hàpax.

³⁰ Esment hàpax.

³¹ Esment hàpax.

³² Esment hàpax.

³³ Esment hàpax.

³⁴ Esment hàpax.

Audiens hoc pre[fatus pre]sul nescientem se de hoc dixit ut ex coeno-
bio beate marie fuisset [aut] non per quius^{bb} uoce iste abba | querebat aud
parrochitana^{cc} fuisset. Tunc a domini uerbo et ministerio^{dd} omnes amonuit
atque excommunicauit ut qui ueritatem de hoc^{ee} sciebat statim dixisset ita | ut
ueritas intemerata permansisset.

Audientes hanc adiuracionem et excomunionem teudricus pontifex,
seruus dei archipresbiter, teudosius, ennego, argimirus, madaxus, | erme-
nisclus, manibertus^{ff} et caeteri alii omnes una uoce dixerunt^{gg} ita se abere
sicut Vuitiza abba dicebat, illos scientes et cognoscentes ecclesiam sancti
stephani in subieccionem sancte marie | crasse permansisset cum decimis
et primiciis et oblacionibus fidelium, cum terris et uineis, ortis et ortalibus,
et pratis et pascuis et molendinis cum edificacione illorum per hos anno^{hh}XL
seuⁱⁱ et multo | amplius.

Cum ueritatem cognoscentes Vuigo episcopus et theuricus (*sic*) episco-
pus necnon et Suniarius comes ac ceterorum clericorum sancte sedis gerun-
de nec non et laicorum pariter confirm- | -uerunt^{jj} ad^{kk}sancte marie crasse^{ll} ur-
bionensis, cuius uoce iste abba vuitiza prosequit^{mm} suo priuilegio hac regale
preceptum confirmatumⁿⁿ abuisset hanc ecclesiam sancti Stephani uocabulo
| cum decimis et primiciis de uilare que uocant cannellas uel de uilare alga-
ma usque ad terminos de uilla que dicunt^{oo} castelar et usque ad fontem uel
torrentem et terminos de | romanano et usque^{pp} terminos de [Pala]ciolo et
peruenit ad terminos de batipalmas usque [ad Petra] molera uel in terminos
de [villare falgario] et ipso uilare que dicunt leborarios, | cum terminos suos
usque in torrentem quod [d]icunt algama, decimas et primicias et oblaciones
fidelium, sine ullo canonice censum et [si]ne alicuis blandimentum abeant
iste | abba Vuitiza quam et successores eius.^{qq} Et hoc quod ibi pertinet in
usibus suis dispendant.

Et gaudeat^{rr} se Vuitiza abba nostra uenisse presencia suam percepisse
iusticiam. |

Facte confirmacionis^{ss} litere sub era D CCCC^{ma}L^{ma}q^a anni domini DCCC(*sic*)
XIII, indic. II, die kal. Marci anno XVI regnante carulo rege. |

Vuigo humilis episcopus gerundensis sancte sedis ecclesie. SS TEUDERI-
CUS BARCINONENSIS episcopus SSS. | † Suniarius comes † |

[Signatures autògrafes] (*Christus*) Tevdosius³⁵ SSS et (*Christus*) ennego Et

³⁵ El novembre del 908 assisteix a l'entronització del bisbe Guigó, CatCar V-i, n. 127, p. 148.

SSS Xisadus³⁶ SS. (*Christus*) argimirus SSS. (*Christus*) manibertus | (*Christus*) fredarius SSS SSS giscfredus SSS (*Christus*) Ermenirus³⁷ clericus SSS (*Christus*) madaxus iudex SSS | (*Christus*) uuilisclus diaconus³⁸ SSS (*monograna*) durandus presbiter SSS (*Christus*) uuinadus (*Christus*) prvnetus. |

(*Christus*) Indemirus³⁹ honestus qui hanc confirmacionem iubentes predictis pontificis (*sic*) scripsi cum litteris suprascriptis III [...] die [...] supra.

^aa Gerundensis ^ba Teu[de]ricus ^ca Seuniuarius ^da om ^ea om
^fa [multitudo id est] ^ga Servus ^ha Gicahoto ⁱa Archibado ^ja om
et add ^{et}^ka Vivando ^la Rodgerio ^ma abbates ⁿa Adalanco ^{nbis}^a
mamberto ^oa Eldegodio ^pa uniufredo ^qa Argemiro ^sa copiosa ^ta
absistentes ^ua veniens ^va in ecclesia ^wa possent ^{wbis}^a anno ^xa
cenobii ^ya [predictus] ^za consentit ^{aa}a emendatum ^{bb}a quibus
^{cc}a parrochiana ^{dd}a sacro misterio ^{ee}a hec ^{ff}a mambertus ^{gg}a
dixere ^a annos ^{hh}a anno ⁱⁱa set ^{jj}a confirmatione ^{kk}a ut ^{ll}a
ecclesie ^{mm}a prosequid ⁿⁿa confirmarunt ^{oo}a dicitur ^{pp}a add ^{ad} ^{qq}a
om ^{rr}a gaudeant ^{ss}a confirmacione

Escrit pel cantó carn. Escripura carolina. Havia estat plegat amb un doblec vertical. Al marge inferior esquerre, fora de la caixa d'escripura, en lletra posterior: "uital". Al marge dret, a mitja pàgina, en la línia on comença l'escatocol i al capdavall: "ui", "ui|ta", "uita".

Dors: 1) Al marge esquerre, a) dalt de tot, lletra del segle XVII: "núm. 12", "D10s".

b) Una mica més avall, signatura de l'AHN en llapis: "CA 913 Marzo 1. E".

c) Regest del segle XVlex, en tinta: "Dotalia y consecracion de la sglesia de sant | Esteue de Canelles". Més avall, de la mateixa mà: "20"

d) Entre el regest i el núm de la inscripció anterior, nota d'un arxiver de l'AHN: "(No [...] el ... y la ...) | Tachada una C en la [...] y en [...]) | Copia | Gerona | Cat.".

³⁶ Esment hàpax.

³⁷ Esment hàpax.

³⁸ El novembre del 904 assisteix a la consagració de Santa Maria de la Bisbal, CatCar V-i, n. 115, p. 140-142. El novembre del 908 assisteix a l'entronització del bisbe Guigó, CatCar V-i, n. 127, p. 148.

³⁹ Esment hàpax. Podria ésser el mateix "Honestus" a seques que l'agost del 919 escriu la venda que Emmó fa a la comtessa Garsenda de la meitat de la vall de Llagostera, CatCar V-i, n. 162, p. 170-171.

- 2) Al marge dret, a) dalt de tot, centrat: “10”.
 b) Més avall, tirant a la dreta, en lletra del s. XVIII: “rografia de | Canellas | y Romàna”.
- c) Més avall, passada la meitat de la pàgina i centrat: “20”.
- d) Al marge inferior, cota de l’AHN : “C. 5 [etiqueta de paper amb sanefa blava:] Carp. 559 | núm. 1 | (a”.

2

1144 gener 22

AHN, Perg. Clero, carpeta 559, n. 1bis

Ramon [de Montcada]⁴⁰ estableix a Berenguer de Morer diversos masos, molins, la molitja i les prestacions lligades a la moltura: els masos Riera, Brussafa, Miró i Montmitjà, Faxedes, Triador, Gereda, Beuer, Pujols, Fonoller i Masdevall a les parròquies d’Osor i Santa Creu, amb retencions i amb l’obligació de pagar-ne el delme.

O. Perdut.

A.* Còpia del 11 de febrer del 1317: AHN, Clero, Carpeta 569, núm. 1bis.

[Hoc est] translatum fideliter sumpt[um cuius te]nor talis est:

Quia [forat] [... pre]teritarum rerum fuerint certitudines ideo ego Raimundus de [Monte catano (?)... ..] [Aragonum], dono, laudo atque concedo [... Beren]gario de morerio milite e[... ..] posteritati atque progeniey jure perpetuo totum meum honorem cul[tum]des et ad stanol et ad tuum alodium nomine infirmos (?) que iam tenes pro Ecclesia asor[is... ..] in honore Mansum de Riera cum monte mediano et podiolis, hoc totum dono, con[cedo om]ni tempore per tuum alodium franchum ad tuam tuorumque uoluntatem perpetuo faciendam.

Sicud eum infra dicta termitoria uel in alio tempore fuerint, scilicet terras, arbores, aquas, aquaductis, peras, montibus, planis, comis, ribas, pasturis et omnia alia que ibi est uel in alio tempore fuerint, totum dono tibi et progeniey tue omni tempore sicut melius dici et intelligi potest ad tuum tuorumque bonum intellectum per alodium franchum, ita ut facias inibi [..] ll[.] et mansos et bornas et molendinos qualescumque facere uolueris et

⁴⁰ Germà de Guillem Ramon de Montcada, el gran Senescal.

totum ipsum melioramentum quod [ibi facere] uolueris secula cuncta et tibi et progeniey tue et ipsis qui per vos hib[i] teneant uel ali[quando ...] hibi aliquid teneant, donetis michi decimum uel [aliam] rationem panis et uini et ni[hil amplius].

Preterea si hoc predictum decenderit de militum et reuerteret ad [... ...] fuerint franchos et liberos de in[... ...] de hoste de questia de boat[ico om]nibus aliis rebus sicut melius dici, nominari uel cogitari potest ad tuum [... ...] eius non tenearis michi nec meis aliquid dare nullo tempore nisi solum decimum [... ...]ssent in solitudinibus [montium'] terre Asoris sicut unus miles qui militi[... ...]. Horum igitur formam sequentes dono tibi et progeniei tue omni tempore muligam et [... ...]o molendinos que tibi uel tuis feceritis in supradictum alodium totam ipsam parrochiam Sancte Crucis usque ad ipsum casalets preter mansum de Brugiffa et mansum miro et mansum de monte mediano una cum viribus et mulieribus clericis et landicis (?) qui maneant infra tua muliga omni tempore molant ad tuos molendinos omnia que moluerint et de uno quoque manso uadant omni tempore unum [hominem] ad tuam molas et ad tuas resclosas et ad regum et ad casaliu[m] et faciant tibi et tuis operas in mola et resclosa, in regum, in casaliu[m] quantas necesses fuerint tibi et tuis [...] et nullus non faciat molendinos infra tua muliga nisi pro te uel p[ro] tuis et] si f[le]ce]tis eum et si forte ipsos uiribus e[... ..] qui maneant infra tua m[uliga] tuos molendinos nec faciunt dictas operas, dono tibi et tuis plen[am] potestatem] in omnibus locis extra Ecclesiam et vos teneatis michi nec meis.

Et pro predictis [... ..]peras donetis michi et meis unicuique annum in festo Natalis domini pro ce[nsu]... ..] quarteriam [...] ad migera agonellis qui modo currit sine cauculo uel Decem solidos monete curribilis [infradicte, de] cibaria supradictum decimum.

Preterea laudo, dono et concedo tibi et genitoribus tuis una borna de cudina et honores et tenetores quos mansus de Ffayedas et mansum de Triador et mansum de Gereda et mansum Miro et mansum de Munt migam et de Beyer et de Podiolis et de Ffunuiler per te tenuerint [... ..] hibi tascham et decimum et nichil aliud, et dono tibi et tuis mansum de Triador et retineo ibi tascham et decimam et loucer charta uetula et noua et in tuo stallo de busquet tascham, decimam et [...] anno Duos sol. pro porcho et in tuo manso Senerat tascham, decimam et loçu.

D[... ..]os pro censu et in tuo manso de Valle tascham, decimam et loçu charta uetula [et noua uas] comitalis castaneys totum aliud que [... ..]mansos uel honores debeo accipere [... ..]bi et tuis omni

tempore ad tuam tuorumque uoluntatem, nisi hoc quod [michi super]us retinui [opera] si uerterit aliquem honorem uel mansos siue molendinos uel alia tibi uel tuis de [gratia tibi et] tuis laudo et concedo et dono tibi et tuis omni tempore.

Pro uero donacionem, laudacionem recipio a te unum cauallum pilis nigrum et duos falchones et duos sarracenos.

Disgesta est hanc scriptura donacionis Decimo kalendas februarii anno septimo Regnante Lodouico Rege.

Sig[il]num Petri de Rieria. Sig[il]num Ffaluent. Sig[il]num Petri Raimundi. † Raimundi Comes [monograma]⁴¹ Raimundi dei gratia ausonensis episcopus⁴² SSS † Raimundi de Monte catano. † Poncio Arberti [senyal] Arbert macip Nicholay † [...]. Raimundi baiuli. Ysarnus iudex et miles qui hoc firmo. Petrus presbiter et capellanus domini Episcopi.

SSS Berengarius presbiter⁴³ qui hoc scripsi [die] et anno quo supra [senyal]

Sig[il]num Ferrarii de villa francha, vicarii Barchinone et vallensis, qui huic translato sumpto fideliter ab o[r]igina[li] suo et cum eodem legitime comprobato ex parte domini Regis et auctoritate officii quo fungimur auctoritatem [impen]dimus et decretum vt ei tamquam originali suo fides plenaria ab omnibus impendatur.

Appositum per manum mei, Bernardi de [Cumbis, notarii p]ublici barchinone regentisque scribaniam Curie vicarii eiusdem Ciuitatis, in cuius manu et posse dictus vicarius hanc firmam fecit Tercio Idus februarii Anno domini Millesimo CCC Septimodecimo presentibus testibus Berengario de Cortilis [...] et Petro de Prato.

Et ideo ego, Bernardus de Cumbis,⁴⁴ notarius publicus, hec scripsi et hoc meum sig-[senyal]-num hic apposui.

⁴¹ És Ramon Berenguer IV el Vell (1131-1162).

⁴² És Ramon Gaufred, bisbe de Vic entre 1109 i 1146.

⁴³ Cf. Josep Maria MARQUÈS, *Cartoral, dit de Carlemany, del bisbe de Girona*, vol. II, p. 458-459, n. 294; p. 460-461, n. 296. És difícil que sigui el mateix notari que al cap de quaranta anys escrigué el document de les p. 538-539, n. 361.

⁴⁴ Admès a l'ofici de notari el 12 de gener del 1370: Josep HERNANDO I DELGADO, Jordi FERNÁNDEZ I CUADRENCH, Jordi GÜNZBERG I MOLL, *Liber examinationis notariorum civitatis Barchinone (1348-1386)*, Barcelona, Fundació Noguera 1992 (Acta Notariorum Cataloniae, 4), n. 40, p. 152-153.

Sig-[senyal]-num B. de Lunna,⁴⁵ notarii publici barchinone, testis huius translati.

Sig-[senyal]-num ffrancisci de gres, notarii barchinone testis.

Sig-[senyal]-num B. de vilalta,⁴⁶ notarii publici barchinone, qui hoc translatum sumptum a dicta carta et cum ea comprobatum scribi fecit et clausit Tercio Idus februarii anno domini Millesimo CCC^o septimodecimo, cum litteris rasis et emendatis in linea sexta ubi dicitur et tibi et progeniey tue etc.

315 x 275, molt malmès: Té deu forats en forma de dues columnes dins la caixa d'escriptura i tot el marge dret amb ratadures que s'arriben a menjar 70 mm d'escriptura; algun forat d'escreix. Escrit pel cantó carn. Escriptura gòtica cursiva del segle XIV, de tipus cancelleresc. Presenta un sol plegatge lateral al cantó dret.

Dors: 1) Cap al mig de la pàgina, escrita a l'inrevés, inscripció en tinta del segle XVlex: "20 Calendas febrer lo any dit Regnant Lluís el [...] | núm. 48".

2) Inscripcions en llapis de l'AHN a la primera meitat de la pàgina: "1144 | A. 1114 o 1144 enero 22 | (doc f añ 7° rege Ludovico) | A 1317 feb. 11. P Ara b^o".

3) Cotes de l'AHN a l'extrem inferior esquerre del dors: "carp. 569 núm. 1 | olim 337 /1 | [etiqueta rectangular de paper blanc amb sanefa blava:] carp. 559 | núm. 1bis".

3

1277 novembre 24

AHN, Perg. Clero, carpeta núm. 559, n. 2

Berenguera de Reguis, de la parròquia de Sant Pere d'Osor, dóna en vida tots els seus béns al seu fill, Berenguer, amb reserves i condicions.

⁴⁵ Actiu a Barcelona almenys des del febrer del 1362 fins a l'abril del 1385: Josep HERNANDO I DELGADO, Jordi FERNÁNDEZ I CUADRENCH, Jordi GÜNZBERG I MOLL, *Liber examinationis notariorum civitatis Barchinone (1348-1386)*, Barcelona, Fundació Noguera 1992 (Acta Notariorum Cataloniae, 4), n. 27, 35-36, 39-40, 64-65, 71-72, 76-78.

⁴⁶ Cf. Lluïsa CASES I LLOSCOS, *Inventari de l'Arxiu Històric de Protocols de Barcelona. I. Segles XIII-XIV*, Barcelona, Fundació Noguera 2001 (Inventari de Fons Notarials de Catalunya, 24), p. 31.

Sit notum cunctis quod ego Berengeria de Reguis, parrochie Sancti Petri de Osor, gratis et spontanea uoluntate consilio amicorum meorum, heredito te, Berengerium, filium meum, et per me et meos dono donacione inter uiuos tibi, Berengerio, et tuis in perpetuum totum illum meum stallium de Reguis et stallium de Pulcroloco, cum omnibus honoribus et possessionibus ipsorum et cum omnibus molendinis eorum et cum omnibus mansis et mansueriis quos et quas habeo et teneo in predicta parrochia uel in alio loco et cum omnibus dominiis que ibi habeo.

Item dono tibi et tuis in perpetuum totum meum mobile presens et futurum et omnia alia mea bona mihi ubique quoquomodo competentia uel competitura. Predicta itaque omnia singula et vniuersa, prout melius dici uel intelligi potest, ad tuum tuorumque comodum et utilitatem et bonum et sanum intellectum, tibi et tuis dono donacione yrreuocabili inter uiuos in perpetuum.

Saluo et retento mihi hoc quod de toto dicto dono dum vixero sim domina tecum et cum vxore quam ducturus es. Et quinimmo (℥) retineo mihi Quadringentos sol. super premissis dono, et meum lectum completum et meas vestes quas tunc habuero, que omnia mihi in presenti retineo ad meam uoluntatem faciendam.

Tamen si discordia inter me et te et vxorem quam ducturus es euenerit, quod deus auertat, siue quod in simul manere nequiuimus, retineo mihi dum vixero usufructuario iure medietatem totius dicti doni et stallium de Reguis cum molendino qui ibi est, et tu cum vxore quam ducturus es habeas aliam medietatem residuam dicti doni, et stallium de Pulcroloco cum molendino qui ibi est. Post obitum uero meum predicta medietas ipsius doni tibi uel tuis soluta et libera reuertatur, saluis et retentis mihi dictis cccc sol. super premissis dono et dicto lecto et meis vestibus sine alio aliquo retentu quod ibi uel inde non facio, omnibus meis uocibus et rationibus et omnium meorum inde perpetuo extinctis et penes te et tuos remanentibus et translatis.

Et sic promito predictam donacionem dictorum a me sponte factam semper bonam et firmam habere et attendere et obseruare et nunquam contra venire iure aliquo siue causa uel ratione ingratitudinis uel alio aliquo iure. Et super hiis renuncio juri ingratitudinis et omni alii juri scripto uel non scripto quo contra predicta venire possem, et eciam renuncio beneficio Vellyani et juri ypothece quod habeo in predictis ratione sponsalicii mei uel alio modo.

Et ego Raymunda, filia Guillemi de Luperia,⁴⁷ parrochie Sancti Andree de Super rocha, consilio et uoluntate amicorum meorum, dono in dotem tibi, Berengerio de Reguis, filio dicte Berengerie de Reguis, quem deo uolente accipiam in maritum, duo millia Centum solidos barchinone de terno. Ita ut habeamus illos ego et tu et teneamus nos ambo dum vixerimus sicut decet virum et vxorem, et ad obitum nostrum remaneat infantibus nostris ex nobis ambobus procreatis. Si uero ego prior te obiero sine infantibus ex me et te procreatis, possim inde facere meum testamentum et meam uoluntatem de Centum solidis et MM solidis residuis habeas Mille solidos ad omnes tuas uoluntates faciendas et alios Mille solidos residuos habeas et teneas omnibus diebus uite tue. E post obitum tuum dicti Mille solidi quos retineris de vita tua reuertantur heredi mansi de luperia de super roche.

Pari ratione ego, Berengerius de Reguis predictus, percepto predicto dono et hereditamento a dicta matre mea, consilio et uoluntate eiusdem et aliorum amicorum meorum, dono in donacionem propter nuptias tibi, Raymunde predictae, filie dicti Guillemi de Luperia, quam deo uolente ducam in vxorem, alios MM Centum solidos barchinone de terno sub ipsis eisdem pactis et condicionibus quibus tu alios MM Centum solidos mihi in dotem superius affers, et duo milia solidi quos ego tibi dono in presenti in donacionem propter nuptias et illos MM Centum solidos quos mihi affers superius in dotem et quos a te in dotem recepissem confiteor. Renunciando excepcioni non numerate dotis et pecunie non habite et non recepte. Qui sic sunt Quatuor Milia Centum solidi barchinone de terno completi, dono illos tibi et assigno consilio et uoluntate dicte matris mee, et pro ipsis tibi obligo in presenti totum stallium de Reguis et stallium de Pulcroloco et honores et possessiones et molendinos ipsorum et mansos et mansuerias et omnia alia bona que habeo et teneo in parrochia Sancti Petri de Osor, et omnes mansos et honores quos habeo in parrochia Sancte Cruce, et omnes mansos et honores quos habeo in parrochia Sancti Ylarii de Calmo, et omnes mansos et mansuerias quos et quas habeo in parrochia Sancte Marie de Anglesio. Excipio tamen a predicta obligatione totum illud quod teneo per capellanum Sancti Petri de osor, de quo nullam obligationem tibi facio. Et hoc facio saluo uiolario et honorificencia dicte matris mee, et saluo eo quod sibi superius retinuit et saluauit. Et si dictus casus inter veniret quod ego decederem prius quam tu, heres meus teneatur tibi soluere dictam dotem et

⁴⁷ Cf. *Amer* 203.

donacionem propter nupcias in capite vnus anni quo fuero deffunctus. Quod nisi fecerit de inde liceat tibi in predictis obligatis accipere virum et habere et tenere ea omnia tandiu donec dicti denarii dotis et donacionis propter nupcias tibi persoluantur. Et quecumque expleta inde interim perceperis non possint tibi computari in sortem, seu habeas pro tuo sponsalicio et pro honore matrimonii comportando et pro dono quod in presenti tibi facio, saluis tamen pactis superius comprehensis.

Actum est hoc viii^o kal. Decembris Anno Domini Millesimo cc^o lxx^o Septimo.

Sigñum Berengerie de Reguis, Sigñum Raymunde, filie dicti Guillemi de Luperia, Sigñum Berengerii, filii dicte Berengerie de Reguis, predictorum qui hoc firmant atque laudant.

Sigñum domini Bernardi de Anglesio,⁴⁸ militis, qui omnia predicta firmat et laudat.

Testes huius rei sunt Bernardus de Rochasalua⁴⁹ et Arnallus de Peralta,⁵⁰ milites, et Guillelmus de Palaciolo, de valle Amerii, et Dalmacius de Clasdario, parrochie Sancti Petri de Osor, et Bernardus de Condamina, de Pariete alto.

Ego SSS Petrus de Plancha,⁵¹ clericus et publicus notarius Sancte Marie Ameriensis, qui hoc scripsi.

274 x 365. Carta partida, amb tres lletres de partició al marge superior. Escriptura gòtica cursiva de tipus instrumentari, del segle XIII. Havia estat plegat amb un doblec vertical.

Dors: 1) Al marge superior: a) a l'esquerra, escrit amb llapis per l'AHN: "A 1277 - P"; b) a la dreta, en tinta, regist i cota antiga de l'ACG: "testament de Osor | n. 643".

2) Sota les inscripcions anteriors hi ha una taca prou regular per suggerir

⁴⁸ Cf. Amer 132.

⁴⁹ Cf. Amer 137.

⁵⁰ Cf. Amer 209.

⁵¹ Actiu des del 1278 fins al 1284: AHG, *Fons de la notaria d'Amer 1261-1918. Catàleg*, Generalitat de Catalunya. Departament de Cultura 2019, p. 49. Es pot identificar amb el clergue homònim que el maig del 1290 és testimoni en el document mitjançant el qual l'abat d'Amer disposa que en endavant els priors de Santa Maria del Coll resideixin al seu priorat: † Esteve PRUENCA I BAYONA, *Diplomataris de Santa Maria d'Amer*, edició a cura de Josep Maria MARQUÈS, Barcelona, Fundació Noguera 1995 (Col·lecció Diplomataris, 7), p. 301, n.182. Cf. també ADG, PA, Pies memòries. Anglès II 48 (7983), any 1281.

l'existència d'un possible regest modern, en tot cas del tot esvaït. Sota la taca, datació de l'AHN, en llapis: "A. 1277 nov. 24 - P".

3) Al marge inferior: a) a l'esquerra, cota de l'AHN escrita amb llapis: "carp 559 | núm. 2 | i". b) al costat, etiqueta rectangular de paper blanc amb sanefa blava: "Carp 559 | núm. 2; c) a la dreta, signatura antiga: "leg 337 | 2".

4

1307 maig 26

AHN, Perg. Clero, carpeta núm. 559, n. 3

Testament de Pere Viader, de Maranyà, que institueix marmessors i llegats per als seus fills i filles, i fa hereu universal el seu nét Pere Viader.

Quoniam nullus in carne positus mortem euadere potest, idcirco in no[... ..] finem saluat omnes sperantes in se et perducit eos ad gaudia paradisi. Ego, Petrus Viaderii, de Marayano [... ..] in m]eo bono sensu, memoria ac loquela, ordino et compono meam vltimam uoluntatem et condo ac meum facio testamen[tum] ideles Bartholomeum maçana, clericum, et bernadum mironi, de Marayano, presentes. Quos rogo et in deum moneo u[t] bona et iura mea prout inferius scriptum inuenerint, ac eciam ordinatum.

In primis iubeo injurias et debita ac legata mea persolui simpliciter et de plano de bonis meis.

Item iubeo corpus meum sepeliri in cimiterio ecclesie Sancti Stephani de Marayano, et dimito inter dictam ecclesiam et clericos eiusdem tres solidos melg., et cuilibet presbiterorum dicte ecclesie xx denarios pro [ç] et diachono octo denarios.

Item dimito ad ornamentum altarium in dicta ecclesia sitorum cuilibet xii denarios amore Dei.

Item dimito [ç] corporis alios x sol. xii denarios [a]more dei.

Item dimito pro missis ob remedium anime mee et omnium fidelium defunctorum celebrandis viginti solidos. Que celebrentur vbi et sicut dictis meis manumissoribus melius videbitur expedire.

Item dimito cuilibet dictorum meorum manumissorum Duos solidos.

Item dimito altari beate Marie de Monteserrato tres solidos amore dei.

Item dimito pro iniuriis meis oblitis tres solidos.

Item dimito Sexaginta solidos melg. de quibus ematur vna quarteria frumenti boni et pulcri ad mensuram de virginibus in alodio franco sine

tamen directo dominio pro aniuersario semper anno quolibet tali die qua obiero in dicta ecclesia per clericos eiusdem qui nunc sunt et pro tempore fuerint ob remedum anime mee et omnium fidelium deffunctorum faciendo. Quam quidem quarteriam frumenti cum empta fuerit, nunc pro tunc assigno pro dicto anniuersario (*sic*) ut predicatur semper anno quolibet faciendo. Ita quod dicti clerici qui nunc sunt et pro tempore fuerint semper anno quolibet tali die qua obiero teneantur rogare deum pro anima mea et celebrare missas deffunctorum secundum valorem dicte quarterie frumenti, exireque super tumultum meum et ipsum absolvere bene et honorifice prout decet.

Item dimito cuilibet filiolo meo xx denarios pro fiolatico.

Item dimito Petro, filio Petri Viader, de Villademato, nepti meo, decem solidos, et Margerite et Bonana[te], filiis dicti Petri Viader, neptis meis, cuilibet Quinque solidos amore dei.

Item dimito Guillemo et Guillemo, filiis Bernardi mironi, de Marayano, neptis meis, quinde[cim] solidos, videlicet dicto Guillemo v solidos et dicte Guillemo decem solidos.

Item dimito Elicsendi, filie mee, jure institutionis et pro hereditate et legitima sua paterna [de]cem solidos ultra ea que sibi dedi suarum tempore nupciarum, et in hiis ipsam Elicsendem, filiam meam, mihi heredem instituo.

Item dimito Bernardo et Raimundo, filiis meis, [racione] institutionis et pro hereditate et legitima eorum paterna cuilibet Ducentos solidos melg. ad omnes suas uoluntates faciendas, et in hiis ipsos Bernardum [et Raimundum], filios meos, mihi heredes instituo.

Item dimito Berengario, filio meo, eadem racione Quinque solidos, et in hiis ipsum Berengarium, filium meum, in heredem instituo.

Item dim[ito] Francische, filie Petri Viaderi, quondam, nepte mee, Quadraginta solidos.

Recognosco Adalaydi, vxori mee, dotem suam et lutrum nupciale(m), prout in nupcialibus instrumentis inter me et ipsam confectis continetur. Et dim[itto ei]dem vxori mee pro melioramento Quingentos solidos. Et nichilominus uolo et mando quod dicta vxor] mea sit domina et potens de omnibus bonis meis omnibus diebus vite sue, vna cum herede meo vniuersali infrascripto.

Cetera autem omnia bona et jura mea [mobi]lia et immobilia ac semouencia vbique presencia et futura quecumque sint et vbicumque mihi competencia et competitura quoquo modo, titulo siue jure dimito Petro, filio [Petri] Viaderii, quondam, de Marayano, nepti meo, et ipsum Petrum, neptem meum, in heredem vniuersalem et igitur principalem instituo, preter

hec de quibus superius s[um testa]tus, ad omnes suas uoluntates perpetuo faciendas.

Et hec est ultima mea uoluntas, quam laudo et approbo et quam uolo ualere jure testamenti; et si non ualeret [jure] Testamenti, uolo saltem quod valeat jure codicillorum, uel jure cuiuslibet alterius mee ultime uoluntatis.

Actum est hoc VII° kalendas Junii anno domini M^o CCC^o Septimo.

Sig[il]num Petri Viaderii testatoris predicti, qui hec firmo et laudo firmarique rogo.

Testes uocati [et] rogati huius testamenti sunt Guillemus Arnaldi, Bernardus quondam et Raymundus burdila, de virginibus, et Guillemus surelli, et Raymundus Mironi, et Guillemus mironi, et Johannes [... de] Marayano, et Petrus Palol, de Sancto Felice de Garriga.

Eg-[senyal notarial]-o Ffrancisclus Jacperti,⁵² notarius publicus castri de Virginibus et terminorum eius, hoc testamentum de notis per Petrum Costa,⁵³ olim regentem dictam notariam, acceptis [...] in mundum redigendo scripsi et clausi.

260 x 300. Escrit pel cantó carn. Escripura gòtica cursiva del s. XIV. El pergamí té una gran osca al marge superior, de 95/60 x 35, amb pèrdua de text.

Dors: 1) Al marge superior, a) a l'esquerra, datació de l'AHN escrita en llapis de color blau: "S. XIII - P". b) a la dreta, regist antic de l'ACG, s. XVII-XVIII, escrit en tinta sèpia: "Testament de Pere Viade que dextra | hereu a Altre Pere Viade son net | 1420".

2) Al marge inferior, a) inscripcions de l'AHN: a) a l'esquerra, etiqueta rectangular de paper blanc amb sanefa blava: "Carp 559 | núm. 3". A sota, el mateix repetit en llapis. b) al centre de la pàgina: "A. 1307 mayo 26"; c) a la mateixa altura i a la dreta, signatura antiga: "leg 337 | 3".

⁵² Hi ha una referència de l'any 1320 a Francesc Jaspert, notari públic de Verges i del seu terme, en el moment de concedir l'escripció del castell i terme de Verges a Antoni Major, de Sant Iscle: AHG, Castelló 364, acta del 20 de març del 1320. Potser actiu fins al 1345: cf. ADG, PA, Gaiüses 163-165 (3591-3593), 175 (3603), 178 (3606), 182 (3610), 193 (3621), 208 (3636); General i vària 60 (7216).

⁵³ Actiu fins al 1349: ADG, PA, Gaiüses 18 (3450), 214 (3642); Viladasens 418 (6197). No documentat al fons de la notaria de Verges de l'AHG.

3) Al mateix marge inferior, a l'inrevés, regest antic de l'ACG, s. XVII-XVIII, escrit en tinta sèpia: "núm. 151. Testament de Pere Viader que deixa Areu | A Altre Pere Viader son net Any 1420".

5

1308 febrer 10

AHN, Perg. Clero, carpeta núm. 559, n. 4

Esriptura dotal de Guillem de Canal i Cecília de Rechts, filla de Berenguer de Rechts.

Notum sit cunctis quod ego, Guillemus de Canalis, filius quondam Bernardi de Canalis, de parrochia de Tona, de consilio et voluntate Elicsendis de Canalis, matris mee, et aliorum amicorum meorum, dono tibi, Cilie de Rechts, filia Berengarii de Rechts et Raymunde, vxoris eius, de parrochia Sancti Petri d Oссор, tempore nuptiarum nostrarum in sponsalicio mille quingentos solidos monete de terno, computatis tamen in istis mille solidis eiusdem monete quos tu mihi in presenti auducis (*sic*), scilicet capam et tunicam de bifa Sancti Dionisii et aliam capam et tunicam de presseto viridi cum pena alba cuniculorum et duos lectos pannorum, in quibus sunt duo coopertoria et duo vanole et duo puluinaria et duo parilia linteaminum; super quibus renunciamus exceptioni dicte peccunie non recepte et aliarum rerum non receptarum.

Pro quibus obligo tibi in presenti et amicis tuis pro te racione tui sponsalicii et dotis mee et medietatem tocius mansi de Canalis, qui est in dicta parrochia de Tona et sub dominio domus Stagnensis, et suorum, et medietatem domorum, honorum, pertinencium dicti mansii, cuiuscumque sint domini, et medietatem pannorum, vexellarum, superlectilium, animalium apamentum dicti mansi, et medietatem omnium bonorum meorum mobilium et immobilium.

Tali pacto ut hoc totum sponsaliciu nos ambo in simul teneamus et habeamus in omni vita nostra, ad obitum nostrum reuertatur proli ex nobis ambobus simul genite. Et si me mori contigerit sine prole legitima que ad etatem perfectam non veniat te vivente, teneas tu totum dictum sponsaliciu in omni vita tua cum marito et sine marito, infante et sine infante. Ad obitum tuum facias voluntatem tuam de meo proprio supra dicto tuo sponsalicio in quacumque parte volueris DC sol. predictae monete. Et predictus pater et mater tua uel heres mansi de Rechts recuperent statim illud totum quod tu

mihi auducis. Et si forte dicta mater mea uel fratres mei voluerint redimere ac recuperare dictum sponsaliciu[m], sit eis licitum, tamen prius donent et soluant tibi M C solidos dicte monete et illud quod aparuerit (*sic*) de dictis vestibus et pannis; que omnia teneas in omni vita tua, ad obitum tuum fiat de hiis prout superius continetur. Et si redimere noluerint teneas tu et quos volueris et illud possideas et expletes in omni vita tua, et postea predictus pater et mater tua uel heres mansi de Rechts tantum et tandiu donec redimatur fructus in sortem nullatenus reputando.

Item promito tibi, dicte Cilie, vxori mee, quod si aliqua racione contingerit te exire de manso de Canalis, quod heredes mansi de Canalis redimant te de bonis suis a dominatione domus Stagnensis cum xxx solidis, quos tu addas de tuo proprio.

Quod est factum IIII idus febroarii anno Domini M^o CCC^o octauo.

Sig[†]num Guillemi de Canalis. Sig[†]num Elicsendis, matris eius predicte, hoc qui hoc facimus, laudamus et firmamus.

Testes huius rey sunt P. de Romegueriis, Arnaldus Cudina, P. Çoliuela et P. de Combis.

Ego, Ferrarius de Solier, procurator generalis, uicarius monasterii Stagni in temporalibus pro domino Vicensi episcopo, hoc firmo.

Sig-[*senyal*]-num Berengarii de Bassiyl, scriptoris iurati vicensis scribanie, in cuius posse Berengarius de Turri, baiulus dicti monasterii, hoc instrumentum firmavit.

Sig-[*senyal*]-num Bartholomei de Cibario, sacerdotis ac scriptoris iurati in ecclesia de Tona pro Marcho de Villanoua, rectore eiusdem ecclesie, qui hoc scripsit et clausit mandato ipsius rectoris die et anno quo supra.

6

1318 octubre 2.

AHN, Perg. Clero, carpeta núm. 559, n. 6

Els canonges Berenguer de Pau⁵⁴ i Bernat de Vilarich⁵⁵ obtenen al castell de Calabuig el consentiment de Pere de Rocabertí⁵⁶ a la seva elecció canònica com a bisbe de Girona.

⁵⁴ Per a Berenguer de Pau, cf. PONTICH, *Series*, f. 318r; ADG, Pergamins de la Seu, Sagristà Major, perg. 79-80; Beneficis diversos, rotlle 3, 5; MARQUÈS-DE PUIG-SERRAT, n. 101, nota 879, p. 402.

⁵⁵ Cf. PONTICH, *Series*, f. 396v.

⁵⁶ Cf. PONTICH, *Episcopologi*, f. 26v-27v; *Series*, f. 348r; MARQUÈS-DE PUIG-SERRAT, p. 29-32.

In nomine domini amen. Notum sit cunctis quia constitutis in presencia venerabilis viri domini Petri de Rochabertino, canonici Gerundensis in Episcopum Gerundensem electi, venerabilibus viris dominis Berengario de pauo, precentore, et bernardo de villaricho, canonico ecclesie [Gerundensis, procuratoribus] venerabilium dominorum [Raymundi de Vilarico,⁵⁷ archidiaconi gerundensis, gerentis vices episcopi sede vacante et Capituli ecclesie Gerundensis,] ac presentibus supradictis [et instantibus suppliciter et instanter... ..] vt idem dominus Petrus clericus electioni de] se facte consentire deberet.

Item dictus Petrus, nolens diuine resistere uoluntati, electiony predictae de se facte consentit, ad honorem sancte et indiuidue Trinitatis ac beate Marie uirginis gloriose, in cuius nomine dicta gerundensis ecclesia consecrata est et constructa.

Quod est actum in castro de Calapodio sexta nonas octobris post horam none anno domini M^o CCC^o ocatuodecimo.

Presentibus testibus venerabilibus Simone de Sexano⁵⁸ et Guillemus de Corniliano,⁵⁹ canonicis ecclesie Gerundensis, et Petro Guillemo de gatielis, sacrista ecclesie Sancti vincencii de caneto, et Francischo de juuiniano, clerico ecclesie Gerundensis, et berengario de petraria, clerico.

[Autògraf] Ego Petrus de Ruppebertino, electus predictus, huic electioni consensiendo firmo et subscribo propria manu mea.

Eg-[senyal]-o, Berengarius Rubei,⁶⁰ notarius publicus Curie domini Episcopi Gerundensis, qui premissis interfui, hec scribi feci, subscripsi et clausi.

264 x 164.

⁵⁷ Cf. PONTICH, *Series*, f. 394r; PM 444, 645; MARQUÈS-DE PUIG-SERRAT, n. 132, p. 515.

⁵⁸ Cf. PONTICH, *Series*, f. 365v.

⁵⁹ Cf. PONTICH, *Series*, f. 191r.

⁶⁰ Actiu des del 1268 fins al 1327: ADG, PM 276, 279, 634, 649, 659, 664, 726, 766, 768, 790-791, 809, 832-835, 859; CC 546, 575, 582, 607-608; Pergamins de la Seu, Ardiaconat de Besalú, perg. 17; Ardiaconat de Girona, perg. 50; Sagristà major, perg. 71, 78-79; Beneficis diversos, perg. 16; MARQUÈS-DE PUIG-SERRAT, n. 106, 115, 116, 121-122, 124, 143, 158, 160; PA, Vestuari, Borgonya, 1.4 (4), Vestuari, Mallorca, s.n(260), 7.2 (266), Brunyola 752 (1288), 988 (1476); Camós 474 (1971)M Cassà 370 (2365); Girona II 110, 110bis, 111, 112 (4142-4145).

7

1318 octubre 2

AHN, Perg. Clero, carpeta núm. 559, n. 7

Berenguer de Malla,⁶¹ canonge de Girona, absent durant l'elecció del bisbe, accepta l'elecció feta pel Capítol de Pere de Rocabertí⁶² com a bisbe de Girona.

Notum sit cunctis quod Ego Berengarius de medalia, Canonicus Gerundensis, attendens quod venerabile Capitulum ecclesie Gerundensis quamvis michi oretenus terminum [assignasset quo deberem interesse in eadem Ecclesia Gerundensi, uaccante tunc per mortem d]omini Guillemi⁶³ bone memorie Gerundensis episcopi, tractaturus vna cum eis de electione [seu prouisione eidem] Ecclesie facienda, quia tamen idem Capitulum propter bonum et utilitatem ipsius ecclesie dictum terminum peruenerunt eligentes concorditer venerabilem et circumspectum virum dominum Petrum de Rochabertino, canonicum ipsius ecclesie, tanquam illum per quem potest dicta ecclesia melius gubernari, in ipsius ecclesie Episcopum et pastorem, [ideo] dictam eleccionem de dicto domino Petro factam ex certa scientia gratam et ratam habeo et acceptam. Renuncians contemptui quem possem prosequi pro eo quia non fui expectatus ad electionem predictam.

Actum est hoc vi nonas octobris Anno domini Millesimo CCC^o octauodecimo.

Sig̃num Berengarii de Medalia predicti. Qui hec firmo et laudo.

Testes huius rey sunt venerabiles Raymundus de Abadia, Berengarius de alta riba et Petrus vineti, clericus vicensis.

Sig̃num Raymundi de Abadia, vicensis canonici tenentis locum domini Hugonis de cardona publici vicensis notarii.

Sig̃num Petri Simonis scriptoris jurati qui hoc scribi fecit et clausit mandato Raymundi de Abadia tenentis locum domini hugonis de cardona vicensis notarii die et anno quo supra

240 x 166.

⁶¹ Desconegut de PONTICH.

⁶² Cf. supra, nota 56.

⁶³ És Guillem de Vilamarí, bisbe de Girona entre 1312 i 1318; cf. PONTICH, *Episcopologi*, f. 25v-26v.

8

1318 octubre 2

AHN, Perg. Clero, carpeta núm. 559, n. 8

Els canonges Berenguer de Pau⁶⁴ i Bernat de Vilarich,⁶⁵ procuradors de Ramon de Vilarich,⁶⁶ ardiaca de Girona i vicari episcopal en seu vacant, i de tot el Capítol de l'església de Girona, presenten al castell de Calabuig a Pere de Rocaberti⁶⁷ tot el procés escrit de la seva elecció canònica i n'obtenen el consentiment a la seva promoció a bisbe de Girona.

Nouerint vniuersi quod constituti in presencia venerabilis viri domini Petri de Ruppebertino, canonici Gerundensis in episcopum gerundensem electi, venerabiles domini Berengarius de pauo, precentor, et Bernardus de Villaricho, canonicus ecclesie Gerundensis, procuratores venerabilium dominorum Raymundi de vilarico, archidiaconi Gerundensis, gerentis vices episcopi sede vacante et Capituli ecclesie Gerundensis ad infrascripta specialiter deputati, vt in quodam publico instrumento manu subscripto notarii confecto plenius continetur, presentarunt eidem domino Petro de Ruppebertino procuratorio nomine predictorum publicum instrumentum manu eiusdem notarii ffactum, quod continebat processus electionis de ipso domino Petro celebrate, petentes [eodem] nomine procuratorio ab eodem domino Petro de Ruppebertino supliciter et instanter vt ipsi electioni suum deberet prestare asensum. [... ...] dominus Petrus de Ruppebertino respondit eisdem quod deliberare uolebat. Qua deliberatione habita [... ...] dominus [... ...]se.

Actum in castro de Calapodio diocesis Gerundensis vi^o nonas octobris in hora tercię vel circa Anno domini m^o ccc^o octauodecimo.

Presentibus testibus Petro de Ffigerolis, sacrista ecclesie Sancti Vincencii de Caneto, Berengario de Pedrera, Petro de Miana, Petro Faig, clerico, et Guillemo de Rieria, ciue et sizurgico Gerunde.

Eg[-senyal]-o, Berengarius Rubei,⁶⁸ notarius publicus Curie domini Episcopi Gerundensis, qui premissis interfui, hec scribi feci, subscripsi et clausi.

⁶⁴ Cf. supra, nota 54.

⁶⁵ Cf. supra, nota 55.

⁶⁶ Cf. supra, nota 57.

⁶⁷ Cf. supra, nota 56.

⁶⁸ Cf. supra, nota 60.

9

1318 octubre 6

AHN, Perg. Clero, carpeta núm. 559, n. 9

Ponç de Vilamur;⁶⁹ canonge de Girona, absent durant l'elecció del bisbe, accepta l'elecció feta pel Capítol de Pere de Rocabertí com a bisbe de Girona.

[Noverint vniuer]ssi quod Ego Poncius de Villamuro, canonicus Gerundensis, attendens quod venerabile Capitulum ecclesie Gerundensis, quamuis mihi oretenus terminum assignasset quo deberem interesse [in eadem] ecclesia Gerundensi, vaccante tunc per mortem domini Guillemi bone memorie Episcopi Gerundensis, tractaturus vna cum eis de electione seu prouisione eidem Ecclesie facienda, quia tamen idem Capitulum propter bonum et utilitatem ipsius ecclesie dictum terminum peruenerunt eligentes concorditer venerabilem et circumscriptum virum dominum Petrum de Rochabertino, canonicum ipsius ecclesie tanquam illum per [quem potest dicta] Ecclesia melius gubernari in ipsius Ecclesie Episcopum et pastorem, Ideo dictam eleccionem de dicto domino Petro factam ex certa scientia gratam et ratam habeo et acceptam. [Renuncians con]temptui quem possem prosequi pro eo quia non fui expectatus ad electionem predictam.

Quod est actum pridie nonas octobris Anno domini M^o CCC^o XVIII°.

Presentibus [testibus ...]o de Rege, canonico Illerdensi, et Guillemo de terço, scutifero.

[...]ti notarius publicus de Grostano hoc instrumentum scripsi de mandato predicti Nobilis domini Poncii de villamuro Sig-[senyal]-um.

10

1318 octubre 20

AHN, Perg. Clero, carpeta núm. 559, n. 10

L'arquebisbe de Tarragona intima tothom que pugui oposar-se a l'elecció de Pere de Rocabertí com a bisbe de Girona un termini de deu dies per presentar-hi al·legacions.

⁶⁹ Desconegut de PONTICH. És el futur bisbe de Lleida (1322-1324), per al qual cf. DHEC, III, 685.

Nouerint vniuersi quod die ueneris intitulata XIII° kalendas nouembris Anno domini M^o CCC^o octauodecimo, Raimundus de belda, clericus Ecclesie Gerundensis, tenens locum venerabilis et discreti Jaçperti folcrandi,⁷⁰ sacriste secundi ipsius Ecclesie Gerundensis, in presencia mei, notarii, et testium subscriptorum ad hec specialiter uocatorum, infra chorum eiusdem Ecclesie Gerundensis, dum missa maior post pulsationem tercię celebrabatur, inibi ut est moris legit publice alta uoce ac spaciose et comunicauit pluribus canonicis eiusdem Ecclesie et aliis clericis ibi presentibus et aliis qui ibidem presentes erant quosdam patentes papireas litteras Reuerendi in christo patris et domini domini Eximini dei gratia s[...].atis Terrachonensis ecclesie archiepiscopi,⁷¹ in dorso sigillo eiusdem domini archiepiscopi [Terraco]ne et in recto ut prima apparebat facie sigillatas, ipsisque litteris scriptis et publicatis [... ..] et citationes oraculo uiue uocis prout in ipsis litteris lacius et plenius continetur [... ..] noscitur sub hac forma:

“Eximinus miseratione diuina sancte Terraconensis Ecclesie archiepiscopus discreto Jaçperto folcrandi, sacriste secundo ecclesie gerundensis vel eius locum tenenti [salutem] in Domino. Ad audientiam nostram per litteras venerabilium Raimundi de Villarico,⁷² archidiacono, et Capituli Gerundensis noueritis peruenisse quia uaccante Ecclesia Gerundensi prenominate beate marie morte venerabilis fratris mei Guillemi, eiusdem Episcopi, eiusque corpore tradito ecclesiastice sepulture, venerabile Gerundense Capitulum cupiens ipsi indicate ecclesie prouidere de pastore, ne pro defectu pastoris dominicum gregem lupo rapax inuaderet aut eadem ecclesia in suis facultatibus graue dispendium pateretur, venerabilem virum prouidum ac circumspectum Petrum de Rocabertino,⁷³ eiusdem Ecclesie canonicum, in episcopum et pastorem concorditer elegerunt. Nos igitur ex cura nostri pastoralis officii in confirmatione dicte electionis volentes juris sollempnitatem debitam obseruare, vobis dicimus et mandamus quatenus publice in Gerundensi ecclesia moneatis [...] atque citetis peremptorie omnes clericos existentes eiusdem ecclesie nec non quascumque alias personas quarum interest uel interesse potest si qui sint qui dicte se

⁷⁰ Cf. Lletres I, n. 29, nota 101.

⁷¹ És Ximeno Martines de Luna i d'Alagón (1317-1327), per al qual cf. DHEC, II, 520.

⁷² Cf. supra, nota 57.

⁷³ Cf. supra, nota 56.

opponere uoluerint eleccioni, quatenus coram nobis infra spacium decem dierum eiusdem publicacionis presencium litterarum continue numerandum, compareant Terrachone. Quem terminum eis [...] et ultimum pro tribus edictis peremptorium assignamus, vt periculis eiusdem Gerundensis ecclesie que eidem iminent [...] celeriter obuietur. Significantes quod post dictum terminum intendimus procedere ad confirmacionem eleccionis predicte juxta [...]. Mandantes vobis nichilominus per presentes quod de presencium litterarum publicacione ne aliqui maliciose ignoranciam pretendere valeant in futurum instrumentum publicum fieri faciatis. Datum Constantini, xvii^o kalendas nouembris anno domini M CCC^o octauodecimo”.

De quibus quidem litterarum publicacione dictarum litterarum et aliis omnibus incedentis (*sic*) prefatus Raymundus de belda mandauit per me, infrascriptum [notarium], publicum fieri instrumentum ad habendam perpetuo memoriam rei geste. Quod etiam ego subscriptus notarius feci die, loco, hora iam superius annotatis, presentibus testibus Bernardo Barrau, Guillemon phera, Jacobo de basso et petro de [...], Luchas de...]mo de coello, clericis ecclesie Gerundensis.

Eg-[*senyal*]-o, Berengarius Rubei,⁷⁴ notarius publicus Curie domini Episcopi Gerundensis, qui leccioni et publicacioni dictarum litterarum assignacionibus et citacionibus interfui supradictis, hec scribi feci, subscripsi et clausi, et de mandato dicti Raimundi de belda inde feci presens publicum instrumentum.

240 x 365.

11

1318 octubre 23

AHN, Perg. Clero, carpeta núm. 559, n. 11

Pere de Rocabertí,⁷⁵ bisbe electe de Girona i malalt, fa procuradors Berenguer de Pau⁷⁶ i Simó de Sexà⁷⁷ per a impetrar davant el metropolità la confirmació de la seva elecció episcopal.

⁷⁴ Cf. supra, nota 60.

⁷⁵ Cf. supra, nota 56.

⁷⁶ Cf. supra, nota 54.

⁷⁷ Cf. supra, nota 58.

In nomine domini amen. Nouerint vniuersi quod venerabilis vir dominus Petrus de Ruppebertino, canonicus Gerundensis in episcopum Gerundensem electus, tali et tanta infirmitate grauatus quod absque persone sue periculo non poterat ire ad presens ad sedem metropolitanam nec se Reuerendi in Christo patris et domini Eximini,⁷⁸ dei gratia archiepiscopi Terrachonensis, conspectui personaliter presentare pro electionis sue negocio modo debito pr[...], fecit et constituit venerabiles et discretos viros dominos Berengarium de pauto, precentorem, et Simonem de Sexano, canonicum ecclesie Gerundensis, absentes tanquam presentes, suos certos procuratores et nuncios speciales et quilibet in solidum eorundem. Ita quod non sint [...] occupantis (*sic*), scilicet quod vnus [...] possit proseguire et finire ad comparandum et se representandum nomine procuratoris eiusdem domini electi coram dicto domino archiepiscopo Terrachonensi vel coram quibuscumque iudicibus seu auditoribus ab eo deputandis [...] ad proponendum ac probandum si eidem domino archiepiscopo videbitur expedire causas quas impedimentum huiusmodi coram eodem domino archiepiscopo vel coram alio vel aliis quem vel quos ipse dominus archiepiscopus duxerit deputandos [...] ...] humiliter ei deuote ab eodem domino archiepiscopo confirmationem electionis de ipso concorditer et canonice ffacte in episcopum et pastorem ecclesie Gerundensis, et ad presentandum eidem domino archiepiscopo decretum et processum sue electionis, et ad petendum eius nomine quod sibi benigno fauore administracionem spiritualium et temporalium honorum et iurium dignitatis episcopalis debeat comitere (*sic*) intra diem, ac tandem ipsum [...] consecrare in episcopum Gerundensis ecclesie et pastorem. Dans et confidens dictis procuratoribus cuilibet in solidum eorundem super predictis omnibus et singulis et quolibet predictorum plenam, generalem et liberam potestatem [...] -aliter et accessorie omnia que in premissis ueri et legitimi procuratores facere poss[unt] et debent [...] in predictis posset facere si personaliter presens esset et super dicto impedimento vel [...] prestandi [...] de calumpnia et de ueritate dicenda et cuiuscumque alterius generis iuramentum [...] quorum interest aut intererit in futurum sollempniter stipulans se ratum et firmum habere et perpetuo [...] actum seu gestum fuerit in premissis et quolibet premissorum.

Quod est actum x^o kalendas nouembris anno domini m^o ccc^o octauodecimo.

⁷⁸ Cf. supra, nota 71.

Presentibus testibus venerabilibus Arnaldo de Solerio,⁷⁹ archidiacono Bisuldunensi in ecclesia gerundensi, Dalmacio de Solerio,⁸⁰ canonico, et Petro de Gallinariis,⁸¹ presbitero de Capitulo Gerundensi.

Ego, Petrus de Ruppebertino, canonicus supradictus electus in episcopum Gerundensem, hec firmo.

Eg-[zenyal]-o, Berengarius Rubei,⁸² notarius publicus Curie domini episcopi Gerundensis, qui hiis interfui, hec scribi feci, subscripsi et clausi.

12

1318 octubre 25

AHN, Perg. Clero, carpeta núm. 559, n. 12

Bernat de Vilarich,⁸³ canonge de Girona, absent durant l'elecció del bisbe, accepta l'elecció feta pel Capítol de Pere de Rocabertí⁸⁴ com a bisbe de Girona.

Nouerint vniuersi quod ego Bernardus de villarrico, canonicus Gerundensis, attendens quod, me absente a Ciuitate et diocesi Gerundensi et etiam a patria Terraconensi, de eleccione facta de venerabili domino Petro de Ruppebertino Gerundensis Capituli in episcopum Gerundensem ac processus super ipsam electionem habitus [...] fuerit firmatus et subscriptus per venerabiles Raymundum de villarico, archidiaconum Gerundensem, gerentem vices episcopi sede uaccante, et per plures canonicos et presbiteros de Capitulo Gerundensi, in quae (sic) electione ego [...] fui vna cum aliis ex arbitris meis. Idcirco [...] decretum electionis et processum super ea habitum cum[...] suo huius publici instrumenti laudo, ratifico, approbo et confirmo, volens quod omnia supradicta tantam optineant roboris firmitatem, ac si ea firmassem vel subscripsissem propria manu [... ..] absenciam in eisdem subscribere nequierim ut prefertur. Et mando de hiis per subscriptum notarium publicum fieri instrumentum.

Quod est actum Gerunde viii^o kalendas nouembris anno Domini M^o CCC^o ocatauodecimo.

⁷⁹ Cf. PONTICH, *Series*, f. 365r.

⁸⁰ Desconegut de PONTICH.

⁸¹ Cf. PONTICH, *Series*, f. 248v.

⁸² Cf. supra, nota 60.

⁸³ Cf. supra, nota 55.

⁸⁴ Cf. supra, nota 56.

Presentibus testibus [... ..], canonico ecclesie Gerundensis, et Petro Stephani, clerico ecclesie [... ..].

13

1338 març

AHN, Perg. Clero, carpeta núm. 559, n. 13

Guillem Sunyer, de Canet, ven a Ramon Pradell una peça de terra per divuit sous barcelonesos de tern.

Sit omnibus notum quod ego,Guillemus Suynerii, parrochie de Caneto, gratis et ex certa scientia per me et per omnes meos presentes et futuros vendo et trado uel quasi vobis, raymundo de Pradello, eiusdem parrochie, et vestris et quibus volueritis perpetuo quandam peciam terre in solo inferiori ex illa mea tenedone terre quam habeo in dicta parrochia prope torrentem de Pradello, et tenetur pro herede Poncii de Caneto, militis quondam.

Que pecia terre affrontat ab oriente [et a circio], a meridie et occidente in dicta mea tenedone ibi michi residua, sicut diuisum est per terminos.

Predictam quidem peciam terre sicut a predictis includitur affrontationibus, cum intratibus, exitibus et pertinenciis suis et cum arboribus presentibus et futuris et cum omnibus melioramentis ibi factis et faciendis, sicut melius ad uestrum et uestrorum bonum et sanum intellectum possit intelligi atque dici, sic uobis et uestris concedo perpetuo, vt est dictum, precio decem et octo solidorum barchinon. de tercio, quos a uobis confiteor recepissee et habuisse.

Renuncians excepcioni peccunie non numerate et non recepte, ac doli et legi qua deceptis ultra dimidiam iusti precii subuenitur. Et si forte hec vendicio amplius valet vel valebit precio antedicto, totum illud plus uobis et uestris dono donacione irreuocabili inter viuos.

Constituens inquam me predicta uestro nomine possidere donec inde corporalem receperitis possessionem [... ..] uolueritis accipere, et deinde uobis et uestris perpetuo retinere, saluo tamen iure dicti heredis Poncii de Caneto in omnibus et singulis, in terris, laudismis et foriscapiis inde peruenturis et aliis omnibus que ad directum dominium pertinere noscuntur. Cui dabitis de expletis que ibi fuerint tascham fideliter.

Et sic promitto uobis predictam vendicionem facere uobis et uestris semper habere, tenere et possidere in pace et secure contra cunctos et inde

uobis et uestris firmiter teneri de euictione et interesse et literis suptilibus, si forte in predictis fiet uobis questio, peticio seu demanda. Et propter hec et de euiccionem et interesse predictis obligo uobis et uestris me et omnia bona mea habita et habenda ubique.

Jurans per deum et eius sancta quatuor euangelia corporaliter tacta predicta attendere et complere et non contrauenire aliqua racione.

Actum est hoc xv^o kalendas aprilis anno Domini millesimo CCC^o tricesimo octauo.

Sigñum Guillemi Suynerii predicti, qui hec firmo et juro.

Testes huius rey sunt Ffranciscus des Torrens, auenturatus Gerunde, et Bonanatus Sabaterii, de Caneto.

Sigñum Agnetis, uxoris Poncii de Caneto, militis quondam, tutricis Dalmacii, pupilli, filii et heredis ipsius Poncii. Que auctoritate dicte tutelle presentem firmavit vendicionem, saluo jure dicti pupilli in omnibus. Cuius firmamentum ego, subscriptus notarius recepi et mandato ipsius tutricis hic apposui vi^o kalendas aprilis anno Domini M CCC tricesimo octauo, presentibus testibus Dalmacio de Bierto, milite, et Guillemo de Petrono, de Caneto.

Eg-[senyal]-o, Franciscus Simonis,⁸⁵ publicus notarius substitutus

⁸⁵ Hi ha un (o més) notari(s) homònim(s), actiu(s) a la cúria gironina des del 1308 fins al 1366: Cf. PM 1116, 1152, 1317; PA, Vestuari, Borgonyà 1. 3 (3), Catalunya 10. 8 (77), 11. 2 (79), 12. 1 (86), 12. 4 (87), Fontcoberta 5. 13 (132), Girona 27 (142), Pujals dels Pagesos 1. 6 (338), Salt 3. 11 (408), Terradelles 7. 1 (462), Vilafreser 7 (480), Brunyola 77 (872), Brunyola 425 (1143), 631 (1180), 688 (1224), 760 (1294), 876 (1367), 879 (1370), 888 (1379), 986 (1474); Camós 17 (1523), 136 (1642), 144 (1650), 145 (1651), 303 (1801), 304 (1802), 348 (1847), 407 (1904), 408 (1905), 448 (1945), 475 (1972), s. n. (1990); Cassà de la Selva 318 (2315), 479 (2460), 561 (2537), 562 (2538), 569 (2545), 616 (2589); Celrà 82 (2845), 84 (2847); Fonolleres 220 (3182); Fornells 51 (3318), 76 (3343); Gaiüses 138 (3565), 143 (3570), 152 (3580); Girona 167 (3949), 168 (3950), 212 (3995), 224 (4009), 225 (4010), 232 (4017), 236 (4021); Girona II 6 (4040), 108 (4140), 109 (4141), 122 (4154), 168 (4200), 176 (4208), 190 (4221), 245 (4265), 828 (4374), 829-830 (4375), 831 (4376), 877-884 (4399); Llambilles 42 (4467), 66 (4491), 67 (4492), 86 (4508), 127 (4540); Medinyà 13 (4574); La Pera 119 (4846), 133 (4860); Riudellots de la Creu 100 (5111), 99 (5251); Salt s. n. (5416-5417); Serinyà 106 (5528); Vall d'Aro 109 (5757), 119 (5769), Viladasens 94 (5882), Vilamarí 17 (6261), Vilavenut 40 (6360), 51-52 (6371-6372), 56 (6374), 80 (6397); Vària pobles 20 (6596), 23 (6599), 143 (6703); Santa Anastàsia 8 (6715), 104-105 (6808-6809), 107-108 (6810-6811); Nupcials 194-195 (7532-7533); Testaments 67 (7640); Pies Memòries. Palau-sacosta 31 (8048), Montcal 6 (8417); Viladasens i Fellines 130/3 (rotlle) (8537). A l'AHG el notari Francesc Simon actua des del 1311 al 1351: AHG, *Fons de les notaries de Girona-01 a Girona-11, 1315-1918. Catàleg*, Generalitat de Catalunya. Departament de Cultura. Arxiu Històric de Girona 2019, AHG 5. Districte notarial de Girona. Girona-05, p. 1.

auctoritate regia a Bernardo de Toylano,⁸⁶ publico Gerunde notario, hec scribi feci et clausi.

14

1360 agost 3. AHN, Perg. Clero, carpeta núm. 559, n. 14, a)-f

Bernat Serra, Guillem Ferrer, Guillema, vídua de Berenguer Guitard, Andreu Verdaguer, Arnau Costa, de Pontós, procurador de Jaume, fill adult del difunt Guillem de Gurts, i Pere Sifred, tots de Pontós, reconeixen a Berenguer de Pontós, cavaller de Vilajoan, que tenen per ell diverses peces de terra, amb enumeració dels censos que paguen.

a) Nouerint vniuersi quod ego, Bernardus Serra, de Pontonibus, ex certa scientia confiteor et recognosco uobis, venerabili Berengario de Pontonibus, militi de villa Johanne, quod teneo pro vobis ad directum dominium quandam terram meam que fuit de manso de Requesenno, dicti loci de Pontonibus, quam habeo in parrochia dicti loci de Pontonibus, in loco vocato ça Serra.

Sicut affrontatur ab oriente in terra Nicholay Requesen, a meridie in alia terra mea cetho mediante que tenetur pro domino rege, ab occidente in terra Ffrancisci Stephani via publica mediante, a circio in possessione Arnaldi de Clauso, dicti loci.

De expletis cuius terre dono et presto ac dare et prestare debeo et consueui uobis et vestris ac promito (*sic*) fideliter tascham et braciaticum et terciam partem calcature.

Item teneo pro uobis ad directum dominium quoddam patium soli cum parietibus ibi constructis quod est in eodem loco. Sicut affrontatur ab oriente in dicta terra mea superius confrontata, a meridie in alia terra mea predicta que pro dicto domino rege tenetur, ab occidente in quadam alia terra mea, et a circio in terra Arnaldi de Clauso, dicti loci de Pontonibus. Pro quo patio soli facio et facere debeo et consueui uobis et uestris anno quolibet de censu in festo Natalis Domini vnam gallinam.

Item teneo pro uobis ad directum dominium quandam aliam terram meam quam habeo in dicta parrochia. Sicut afrontatur ab oriente in tenedone dicti mansi de Requesenno, a meridie et ab occidente in possessione mea

⁸⁶ Cf. MARQUÈS-DE PUIG-SERRAT, n. 185, nota 1322, p. 683.

alia, et a circio in tenedone Arnaldi de Clauso, dicti loci de Pontonibus. De expletis cuius terre dono et presto uobis ac dare et prestare debeo et consueui [...] tascham et braciaticum et terciam partem calcature.

Recognosco eciam uobis quod omnia laudismia et foriscapia inde proueniencia quoquo modo sunt et esse debent vestri et uestrorum.

Jurans per deum et eius sancta IIII^r euangelia corporaliter a me tacta predicta omnia fore vera vt superius continetur.

Actum est hoc in loco de Pontonibus tercia die augusti anno a natiuitate Domini M^o CCC^o sexsagesimo.

Sig^tnum Bernardi Serra predicti, qui hoc firmo et laudo.

Eg-[senyal]-o, Bernardus Capmayn,⁸⁷ notarius publicus substitutus auctoritate regia a Petro Bruni,⁸⁸ publico notario castrorum de Pontonibus et de Crexello et eorum terminorum, hec scripsi et clausi.

b) Nouerint vniuersi quod ego, Guillemus Ferrarii, de Pontonibus, ex certa scientia confiteor et recognosco uobis, venerabili Berengario de Pontonibus, militi de villa Johanne, quod teneo pro vobis ad directum dominium quandam peciam meam terre, quam habeo in parrochia dicti loci de Pontonibus, in loco vocato Puyol Rodonell. Sicut affrontatur ab oriente in torrente, a meridie in terra et vinea meis que directe tenentur pro venerabili abbati monasterii de Camporotundo, ab occidente in via publica, a circio in terra Arnaldi Caçanell. De expletis panis cuius pecie terre dono et presto uobis et vestris ac dare et prestare debeo et consueui ac promitto tascham et braciaticum et terciam partem calcature, et de expletis vini septimam mensuram. Et pro ipsa pecia terre eciam facio et presto ac facere et prestare debeo et consueui anno quolibet in festo sanctorum Petri et Felicis Nicholao Requesen dicti loci de Pontonibus vnam migeriam ordeï boni, pulcri, sicci et mundi ac recipientis ad mensuram rendibilem de Baschera, rasam tamen et sine ambostis.

Est tamen verum quod per dictam terram transit quoddam iter per quod itur ad dictam villam.

⁸⁷ A l'ADG actiu entre 1358 i 1361: Cf. PM 1255; PA, Borrassà 93 (633), 187 (727), 266 (807). A l'AHG és actiu des del 1347 al 1366: M. Àngels ADROHER I PELLICER, Èrika SERNA I COBA, Santi SOLER I SIMON, *Catàleg dels Protocols del districte de Figueres (II)*, Barcelona, Fundació Noguera 2004 (Inventaris d'Arxius Notarials de Catalunya, 28), p. 235.

⁸⁸ Actiu entre 1354 i 1370: Cf. ADG, PA, Borrassà 89 (629), 90 (630), 94 (634), 97 (637), 98 (638), 186 (726), 190 (730), 1223 (764) 224 (765); Vilamarí 30 (6274), 71 (6313).

Recognosco eciam uobis quod omnia laudismia et foriscapia inde proueniencia quoquo modo sunt et esse debent vestri et vestrorum.

Et hec iuro per deum et eius sancta ⁱⁱⁱⁱ^{or} euangelia corporaliter a me tacta esse vera , ut superius continetur.

Actum est hoc in loco de Pontonibus tercia die augusti anno a natiuitate Domini M^o CCC^o sexsagesimo.

Sigñum Guillemi Ferrarii, qui hec firmo et laudo.

Testes huius rey sunt Bernardus Vicini ac Petrus de Verdagerio, de Pontonibus.

Eg-[senyal]-o, Bernardus Capmayn, notarius publicus substitutus auctoritate regia a Petro Bruni, publico notario castrorum de Pontonibus et de Crexello et eorum terminorum, hec scripsi et clausi.

c) Nouerint vniuersi quod ego, Gillema, uxor Berengarii Guitardi, condam de Pontonibus, gerens vtiliter negocia Laurencie, pupille, filie comunis michi et dicto quondam viro meo, heredis dicti eius patris, ex certa scientia confiteor et recognosco uobis, venerabili Berengario de Pontonibus, militi de villa Johanne, quod dicta laurencia tenet pro uobis ad directum dominium quandam terram quam ipsa pupilla habet in parrochia dicti loci de Pontonibus in loco vocato Costa darlatus. Sicut afrontatur ab oriente in terris venerabilis Bernardi de Pontonobis et heredis mansi de Podiata, a meridie et ab occidente in terris Jacobi Granoyles, a circio in alia terra dicte Laurencie que tenetur directe pro dicto venerabili Bernardo de Pontonibus. De expletis panis cuius terre dicta Laurencia donat et prestat ac donare et pretare debet et dominus pater suus dare et prestare consueuit bene et fideliter tascham et braciaticum et terciam partem calcature, et de expletis vini tascham tantum.

Recognosco eciam uobis nomine predicto quod omnia laudismia et foriscapia inde proueniencia quoquomodo sunt et esse debent vestri et vestrorum.

Jurans per deum et eius sancta ⁱⁱⁱⁱ^{or} euangelia corporaliter a me tacta predicta omnia fore vera , ut superius continetur.

Actum est hoc in loco de Pontonibus tercia die augusti anno a natiuitate Domini M^o CCC^o sexsagesimo.

Sigñum Guilleme predicte, qui hec firmo et laudo nomine predicto.

Testes huius rey sunt Nicholaus Requesen et Guillemus costa, de Pontonibus.

Eg-[senyal]-o, Bernardus Capmayn, notarius publicus substitutus auctoritate regia a Petro Bruni, publico notario castrorum de Pontonibus et de Crexello et eorum terminorum, hec scripsi et clausi.

d) Nouerint vniuersi quod ego, Andreas de Viridaria, baiulus de Pontonibus, ex certa scientia confiteor et recognosco uobis, venerabili Berengario de Pontonibus, militi de villa Johanne, quod teneo pro vobis ad directum dominium quandam peciam meam terre, quam habeo in parrochia dicti loci de Pontonibus, in loco vocato Ortal. Sicut affrontatur ab oriente in alia terra mea quam teneo ad directum dominium pro domino Trer, a meridie in terra Raymundi de Clauso, ab occidente in ripperia et a circio in meo residuo quod tenetur pro dicto domino rege. Pro qua pecia terre facio et presto ac facere et prestare debeo et consueui ac promitto uobis anno quolibet de censu in festo Natalis Domini sexdecim denarios barchin.

Item teneo pro uobis ad directum dominium quoddam ferragenal quod est iuxta meum hospicium. Sicut afrontatur ab oriente in camino publico, a meridie in meo residuo quod pro dicto domino rege tenetur, ab occidente in torrente, a circio in meo alio residuo quod pro dicto domino rege ad directum dominium tenetur.

Pro quo ferragenal nichil uobis facio nec facere consueui.

Recognosco eciam uobis quod omnia laudismia et foriscapia inde proueniencia quoquomodo sunt et esse debent vestri et vestrorum.

Actum est hoc in loco de Pontonibus tercia die augusti anno a natiuitate Domini M^o CCC^o sexsegesimo (*sic*).

Sig[†]num Andree de Viridaria predicti, qui hec firmo et laudo.

Testes huius rey sunt venerabilis Guillemus de Perllis et Nicholaus Requesen, de Pontonibus.

Eg-[*senyal*]-o, Bernardus Capmayn, notarius publicus substitutus auctoritate regia a Petro Bruni, publico notario castrorum de Pontonibus et de Crexello et eorum terminorum, hec scripsi et clausi.

e) Nouerint vniuersi quod ego, Arnaldus Costa, de Pontonibus, curator datus et constitutus per venerabilem iudicem ordinarium dicti loci de Pontonibus Jacobo, adulto filio et heredi Guillemi de Guorcio, quondam eiusdem loci, ex certa scientia nomine predicto confiteor et recognosco uobis, venerabili Berengario de Pontonibus, militi de villa Johanne, quod dictus adultus tenet ad directum dominium pro uobis quoddam ortale, quod est in dicta parrochia. Sicut affrontatur ab oriente in ripperia, a meridie in campo Jacobi Rabolli, ab occidente in terra Bernardi de Soleriis, et a circio in ortallo dicti Bernardi de Soleriis. De expletis cuius ortalli dictus adultus donat et prestat ac dare et prestare debet et consueuit uobis tascham tantum. Et eciam pro dicto ortallo dictus adultus facit et facere tenetur anno

quolibet heredi seu tenitori mansi de Requesen in festo Natalis Domini vnam gallinam in auxilium census quem ipse heres seu tenitor ipsius mansi uobis facit annuatim in dicto festo.

Recognosco eciam nomine predicto uobis quod omnia laudismia et foriscapia inde proueniencia quoquo modo sunt et esse debent vestri et vestrorum.

Et ego, dictus Jacobus adultus, ad predicta omnia consenciens et ea fore vera fatens, firmo hec et laudo et juro per deum et eius sancta III^{or} euangelia corporaliter a me tacta contra predicta non venire ratione minoris etatis.

Actum est hoc in loco de Pontonibus tercia die augusti anno a natiuitate Domini M^o CCC^o sexsagesimo (*sic*).

Sig^tnum Arnaldi Costa predicti, qui hec firmo et laudo nomine predicto.

Sig^tnum Jacobi, adulti predicti, qui hec firmo et laudo.

Testes huius rey sunt venerabilis Guillelmus de Perllis et Burdus de Pontonibus.

Eg-[*senyal*]-o, Bernardus Capmayn, notarius publicus substitutus auctoritate regia a Petro Bruni, publico notario castrorum de Pontonibus et de Crexello et eorum terminorum, hec scripsi et clausi.

f) Nouerint vniuersi quod ego, Petrus Sifredi, de Pontonibus, ex certa scientia confiteor et recognosco uobis, venerabili Berengario de Pontonibus, militi de villa Johanne, quod teneo pro vobis ad directum dominium quandam terram meam, quam habeo in parrochia dicti loci de Pontonibus, in loco vocato Candell. Sicut affrontatur ab oriente in terra Jacobi de Gorno, a meridie in terra Bernardi de Soleriis, ab occidente in camino publico, a circio similiter. De expletis cuius terre dono et presto uobis ac dare et prestare debeo et consueui ac promitto tascham et braciaticum, et de expletis vini tascham tantum.

Recognosco eciam uobis quod omnia laudismia et foriscapia inde proueniencia quoquo modo sunt et esse debent vestri et vestrorum.

Jurans per deum et eius sancta III^{or} euangelia corporaliter a me tacta fore vera, ut superius continetur.

Actum est hoc in loco de Pontonibus tercia die augusti anno a natiuitate Domini M^o CCC^o sexsagesimo (*sic*).

Sig^tnum Petri Sifredi predicti, qui hec firmo et laudo.

Testes huius rey sunt Ffranciscus Stephani, de Pontonibus, et Bernardus de Querio, de villa Johanne.

Eg-[senyal]-o, Bernardus Capmayn, notarius publicus substitutus auctoritate regia a Petro Bruni, publico notario castrorum de Pontonibus et de Crexello et eorum terminorum, hec scripsi et clausi.

15

1363 agost 10

AHN, Perg. Clero, carpeta 559, n. 14, g)

Bernat de Soler, de Pontós, reconeix a Berenguer de Pontós, cavaller de Vilajoan, que té en domini directe un hort i una feixa de terra, per la qual paga tasca i braçatge, a més d'una gallina i dues fogaces anyals a l'hereu Requesens.

Nouerint vniuersi quod ego, Bernardus de Soleriis, de Pontonibus, ex certa scientia confiteor et recognosco uobis, venerabili Berengario de Pontonibus, militi de villa Johanne, licet absenti, quod teneo pro uobis ad directum dominium quendam ortum terre et quandam fexiam contiguos, quos habeo in parrochia dicti loci de Pontonibus. Sicut affrontatur ab oriente in torrente, a meridie in orto Jacobi pupilli, filii et heredis Guillemi de Guercio quondam et in terra Jacobi Rabolli, ab occidente et a circio in tenedone dicti Requesen dicti loci de Pontonibus. De expletis quorum orti et fexie dono et presto ac facere et prestare debeo et consueui uobis et vestris ac promitto tascham et braciaticum. Et heredi dicti Requesen quondam dicti loci anno quolibet de censu in festo Natalis Domini vnam gallinam et vnum par fogaciarum prout est consuetum.

Recognosco eciam uobis quod omnia laudismia et foriscapia inde proueniencia quoquo modo sunt et esse debent vestri et vestrorum.

Et hec juro per deum et eius sancta ⁱⁱⁱⁱ^{or} euangelia corporaliter a me tacta esse vera, prout superius continetur.

Hec igitur facio et firmo in manu et posse notarii subscripti tanquam publice persone nomine vestri et vestrorum ac omnium aliorum quorum interest et intererit ac potest seu poterit modo aliquo interesse hec omnia legitime stipulantis et recipientis.

Actum est hoc in villa de Figeriis decima die augusti anno a natiuitate Domini M^o CCC^o [LX] tercio.

Sig[†]num Bernardi de Soleriis predicti, qui hec firmo et laudo.

Testes huius rey sunt Bernardus Robadorii, ebdomedarius de Villafedanto, et Ffranciscus de Colzinellis, Gerunde.

Eg-[senyal]-o, Bernardus Capmayn,⁸⁹ notarius publicus substitutus auctoritate regia a Bernardo de Podio, ciue Barchinone, publico notario de Figeriis,⁹⁰ hec scripsi et clausi cum raso et emendato in prima linea, vbi dicitur *contiguos quos*.

16

1362-1371

AHN, Perg. Clero, carpeta núm. 559, n. 5

Còpia d'una escriptura del Llibre Verd dels Feus : Francesc Ponç, domer, i Pere Madrenys, prevere establert a l'església Sant Joan d'Aiguaviva, descriuen com es repartia el delme de la parròquia d'Aiguaviva entre el sagristà i el domer, dos clergues establerts a l'altar de sant Nicolau i al del Cos de Crist, de la Seu de Girona, Francesc Adrover, jurista de Girona, el cavaller Ramon de Juià, de Sant Esteve de Guialbes, el cavaller Bertran de Vilanova, de Bescanó, i na Romagueres, de Llambilles.

O. ADG, Mitra, calaix 5, Llibre verd dels feus, f. 1r i 157r-158.

A*. Còpia del 16 d'octubre del 1483 : AHN, Perg. Clero, carp. 559, n. 5.

a. Elvis MALLORQUÍ GARCIA, *El Llibre Verd del bisbe de Girona (1362-1371). El delme i l'estructura feudal de la diòcesi de Girona al segle XIV*, Girona, Diputació de Girona 2011, n. 252, p. 391.

Hoc est translatum fideliter sumptum gerunde die Sextadecima octobris Anno Millesimo CCCC octuagesimo tertio a quibusdam scripturis positis et contentis in quodam libro papireo librum viridum nuncupato de postibus *enguítadas* et cum corio virido ligato cohopto, in Curia diaconatus ecclesiastici Gerunde recondito et existenti, in quo tanquam in suo originali decime Episcopatus Gerunde posite sunt, continuate et descripte, et in quo sunt vltra tabulam seu inuentarium eiusdem ducente quadraginta octo folee papiri de forma folei et de eisdem in eo sunt sunt (*sic*) ducente triginta nouem folee. Quod quidem huiusmodi translatum factum est ad opus empconis facte per honorabilem Michaellem de Sancto Martino et de Seguriolis, domicellum, Gerunde domiciliatum, ab honorabili domina Johanna Gerald de

⁸⁹ Cf. supra, nota 87.

⁹⁰ No documentat a l'obra citada supra, nota 87, ni tampoc al primer volum de la mateixa.

Vilarig et de Villanoua, vxor relictā honorabilis Jauffridi de Vilarig et de Ruira, quondam domicelli, domini castri de Vilarig, siti in diocesi Gerundensi, et ab honorabili Salvatore Laurencio de Vilarig, domicello, domino dicti castri, eorum filio, de tota ipsa decima seu parte decime que est medius quartonus tocius decime spletorum panis, vini, carnatici, canabi, lini et aliorum de quibus decima soluitur et solui consuevit in parrochia de Aquaiuia dicte diocesis et eius decimali cum instrumento de ipsa empcone confecto in posse discreti Narcissi Cotxa, notarii Gerunde, dicta die xvi octobris anno predicto a natiuitate Domini Millesimo cccc^o octuagesimo tercio. Quarum quidem scripturarum, quarum altera in prima parte prime folee et altera in centesima quinquagesima septima folea dicti libri scripture sunt et continueate, tenores vnus post alterum sequuntur et sunt tales.

Et primo dicte prime folee tenor talis dinoscitur fore: “Anno a natiuitate Domini Millesimo ccclxii^o Reuerendissimus in Christo pater et dominus Berengarius, Dei gratia Gerundensis episcopus, ffecit et constituit procuratorem Guillemum Bernardi de Perlis, clericum”, etc.

Secundo tenor dicte alterius scripture posito in dicto libro folio clvii sequitur prout ecce: “In parrochia Sancti Johannis de Aquaiuia franciscus Poncii, ebdomedarius, et Petrus Madrenys, stabilitus in ecclesia de Aquaiuia, dixerunt quod sacrista et ebdomedarius ipsius ecclesie recipiunt totam decimam carnatici in domibus militum. Tota vero alia decima dicte parrochie et decimalis eiusdem, tam expletorum panis et vini quam omnium aliorum de quibus decima est ibi prestari assueta diuiditur in quatuor partes equales, de quibus Petrus de Robore, clericus stabilitus per Petrum de Crexello,⁹¹ quondam canonicum, in altari Sancti Nicholai, et Berengarius Geraldī, clericus stabilitus per Raymundum de Villaricho⁹² et Berengarium de Palacio⁹³ in altari Corporis Christi, sitis in ecclesia Sedis Gerunde recipiunt equis partibus vnam partem de qua tenentur dare dominio Gerundensi episcopo quartam partem. Item Ffranciscus adouerii, jurisperitus Gerunde, recipit unam quartam partem tocius predicte decime, et ffuit antiquitus ista pars Berengarii de Scala, de Montenigro, et potest valere annuatim in redditibus circa xx libras. Et etiam tenet in ff feudum pro Bertrando de Villanoua, de Baschanone, et ipse pro Raymundo Xatmarii, de Mediniano, et ipse Raymundus pro vicecomite de

⁹¹ PONTICH, *Series*, f. 187v.

⁹² Cf. *supra*, nota 57.

⁹³ PONTICH, *Series*, f. 318r; PM 1086.

Cappraria et ipse vicecomes pro dicto episcopo, vt patet per instrumentum⁹⁴ factum in posse Petri Capmany,⁹⁵ notarii domini episcopi, pridie nonas juniii anno Domini M CCC XVI. Item venerabilis Raymundus de Juyano, de Sancto Stephano de Guialbis, recipit vnam aliam quartam partem predictae decime, que potest valere anno quolibet in redditibus circa viginti libras, et quam partem tenet pro domino castri de Palaciolo de Undare, et ipse pro domino episcopo, vt continetur supra in instrumento de Sancto Stephano.⁹⁶ Item de residua quarta parte totius predictae decime habet et recipit venerabilis Bertrandus de Villanoua, de Baschanone, medietatem que potest valere anno quolibet in redditibus circa x libras. Item domina de Romagueriis, de Lambillis, habet et recipit ex predicta proxima quarta parte decime alteram medietatem, que valet annuatim in redditibus circa alias decem libras. Quam partem tenet in ffeudum pro Raymundo Xatmarii, et ipse pro vicecomite de Cappraria, et ipse pro dicto domino episcopo, vt patet per instrumentum factum in posse Petri Capmany, notarii domini episcopi, III° nonas madii anno Domini Millesimo CCC XVI. Prestatur autem decima in dicta parrochia de omni grano, racemis, canabo, lino et carnatico, sed non de lana nec de ortalicia”.

Eg-[*senyal*]-o, Petrus Scuder,⁹⁷ notarius publicus substitutus auctoritate regia ab herede Jacobi de Campolongo,⁹⁸ quondam publico ciuitatis, baiulie et vicarie Gerunde suarumque pertinenciarum notario, testis subscribo.

Eg-[*senyal*]-o, Nicolaus Rocha,⁹⁹ notarius publicus regia auctoritate substitutus ab herede Jacobi de Campolongo, quondam publico ciuitatis, baiulie et vicarie Gerunde suarumque pertinenciarum notario, testis.

⁹⁴ Cf. PM 697.

⁹⁵ Per a aquest cèlebre notari, cf. MARQUÈS-DE PUIG-SERRAT, n. 115, nota 984, p. 450.

⁹⁶ Cf. PM 604.

⁹⁷ Actiu des del 1434, com a mínim fins al 1486: Cf. PM 1566-1568, 1570-1571, 1634; PA, Camós 465 (1962), Fonolleres 181b (1491); Fornells 149 (3415); Gàises 317 (3742), Girona 247 (4032).

⁹⁸ Es troba citat també en una subscripció notarial de Pere Cervià com a substitut de Jaume de Campllonch “quondam”: LVG 95; Pere Cervià és actiu en documents episcopals des del 1411 fins al 1419: PM 1510, 1524-1525. Cf. infra, notes 87 i 91.

⁹⁹ Actiu des del 1420 fins al 1455: PM 1529, 1586, 1617; PA, Fornells 144 (3410), Girona 43 (3825), Girona 244 (4029).

Eg-[*senyal*]-o, Narcissus Cotxa,¹⁰⁰ notarius publicus auctoritate regia ab herede Jacobi de Campolongo, quondam publico ciuitatis, baiulie et vicarie Gerunde suarumque pertinenciarum notario, hoc translatum cum suo originali preinserto vere correctum et comprobatum scripsi et clausi cum supra posito in linea XVIII *ibi*.

17

1369 octubre 10

AHN, Perg. Clero, carpeta núm. 559, n. 15

Arnau de Monell, batlle del castell de Vilademuls, reconeix haver rebut de Joan Struç i Constança dez Rec 400 sous dels tres mil que li deuen per l'eixovar o dot promès a la seva esposa Cecília.

Sit omnibus notum quod ego, Arnallus de Monello,¹⁰¹ baiulus castri de villa mulorum, gratis et ex certa scientia confiteor et recognosco uobis, Johanni Strucii, et domine Constancie dez Rex, vxori vetre, heredi et proprietarie hospicii dez Rex, perochie Sancti Petri de Osorio, licet absentibus, in posse notarii infrascripti vt infra stipulantis, quod tam per manus francisci de camonibus, Gerunde commorantis, quam per manus quarumdam aliarum personarum nomine vestro persoluencium, habui et recepi voluntati mee numerando Quadringentos solidos barchinonenses de terno in solutum pro rata illorum Trium mille solidorum predictae monete, quos vos per certas solutiones michi soluere debebatis in illo exouario siue dote quam siue quod domina Guillema de Gallinariis, quondam mater vestre, dicte Constancie, et Cilie, uxoris mee, michi tempore nuptiarum promisit cum dicta Cilia, uxore mea, sorore vestra, dicte Constancie.

Quare renunciando exceptioni peccunie predictae tam per manus dicti francisci de Camonibus quam per alias personas non habite et doli, de predictis Quadringentis solidis facio vobis et vestris et omnibus personis inde

¹⁰⁰ Actiu des del 1473 fins al 1486: PM 1611; PA, Canallops 54 (2042), Gaiüses 39 (3471), Girona 248 (4033), Girona II 288 (4310), Girona II 290 (4312), Girona II, 294 (4316), Vall d'Aro 111 (5761), Vilavenut 192 (6507), Vilavenut 262 (6573), Santa Anastàsia 76 (6780), Censals 227 (7031), Definicions 112 (7115), General i vària 209 (7366), Nupcials 201 (7539), Testaments 196 (7767), Testaments 197 (7768), Testaments 202 (7772), Salt 85 (8517),

¹⁰¹ És probable que es tracti d'un descendent del cavaller homònim de Bàscara, per al qual cf. MARQUÈS-DE PUIG-SERRAT, n. 94, nota 442, p. 221.

michi obligatis, in posse notarii infrascripti taum quam publice persone hec a me nomine vestro et nomine omnium quorum intersit et intererit legitime stipulantis, bonum finem et pactum de vltius non petendo, et presentem apocham de recepto, saluo tamen iure meo in residuo dictorum Trium mille solidorum.

Retineo tamen michi expresse quod si forte quoddam albaranum Septuaginta quatuor solidorum per me uobis factum in posse subscripti notarii a carnipriuio Quadragesime proxime lapso citra deinde inueniretur, repparatur, cum in presenti albarano sit comprehensum.

Actum est hoc Gerunde, decima die mensis octobris anno a Natiuitate Domini Millesimo Trecentesimo Sexagesimo Nono.

Sigñum Arnaldi de Monello predicti, qui hec firmo et laudo.

Testes huius rei sunt Bernardus de Rouiria, sacrista ecclesie de villa mulorum, et Guillelmus Guillemi et Bernardus de Casademont, scriptores Gerunde.

[*Al man, autograf. notarii*] [*Senyal*] Raymundus de Pariete alto,¹⁰² notarius publicus substitutus auctoritate regia a Gisperto de campo longo,¹⁰³ publico Gerunde notario, hec scribi feci et clausi.

18

1370 novembre 10

AHN, Perg. Clero, carpeta núm. 559, n. 16

Testament de Colesa, muller de Pere Viader, de Marenjà.

† In christi nomine ego, Colesa, vxor Petri Viaderii, de Marayano, graui detenta infirmitate de qua me mori morte corporali timeo, in meo tamen bono et perfecto sensu, facio, condo et ordino meum testamentum, in quo pono et meos eligo manumissores siue huius mei testamenti executores, videlicet sacristam de Mareyano qui nunc est et pro tempore fuerit et

¹⁰² Actiu des del 1353 fins al 1372: PM 1201, 1352. S'ha d'identificar amb el notari Ramon Peradalta, actiu des del 1350 al 1383: AHG, *Fons de les notaries de Girona-01 a Girona-11, 1315-1918. Catàleg*, Generalitat de Catalunya. Departament de Cultura. Arxiu Històric de Girona 2019, AHG 5. Districte notarial de Girona. Girona-05, p. 6-10.

¹⁰³ Cf. MARQUÈS-DE PUIG-SERRAT, n. 186, nota 1326, p. 684.

dictum Petrum Viaderii, virum meum, Guillemum Raymundi, fratrem meum, presentes, quibus et cuilibet ipsorum dono et confero plenum et liberum posse ut ipsi, sine tamen eorum dampno et missione rerumque suarum, diuidant et ordinent omnia et singula bona mea pro executione dicti mei testamenti prout inferius scriptum inuenient, et eciam ordinatum.

Inprimis et ante omnia volo, iubeo atque mando omnia debita mea persolui et iniurie mee restitui simpliciter et de plano, ad cognitionem dictorum meorum manumissorum.

Eligo autem sepulturam meam in cimiterio ecclesie Sancti Stephani de Mareyano, cui ecclesie cum suis clericis dimitto pro sepultura mea prout de meis similibus est fieri consuetum.

Item dimitto sacriste et ebdomedario pro melioramento cuilibet duodecim denariis, et diachono octo denarios.

Item dimitto pro missis celebrandis in dicta ecclesia de Mareyano ob remedium anime et parentum meorum et omnium fidelium defunctorum Quadraginta solidos malgorenses soluendos in hunc modum, videlicet: die obitus mei viginti solidos et in capite anni alios viginti solidos residuos.

Item dimitto vnam [ele]mosinam panis valorem vnus denarii pauperibus ihesu christi in tota parrochia de Mareyano eroganda (*sic*) amore dei prout est feri consuetum.

Item dimitto cuilibet altari Sancti Stephani et beate Marie dicte ecclesie pro ornamentis amore dei duodecim denarios.

Item dimitto torticis corporis christi dicte ecclesie amore dei d[uode]cim denarios.

Item dimitto pro iniuriis [... ..] oblitis quinque solidos dandos et distribuendos in missis pro animabus illorum quibus ignoranter iniurior, ad cognitionem dictorum meorum manumissorum.

Item dimitto sex [... ..]les censuales et annuales annuatim soluendos de omni vita tantum Petri, filii mei, heredis infrascripti, scilicet tali die quali corpus meum [fuerit traditum [... .. ut] est fieri consuetum.

Item dimitto Bernardo, filio meo, iure institutionis pro hereditate et legitima sua materna et pro omni alio iure sibi in bonis meis pertingenti, Quadringentos solidos malgorenses, et in hiis ipsum michi heredem instituo, saluo tamen quod si dominus Bernardus, filius meus, decesserit quandocumque sine prole legitima uel cum prole legitima que non perueniat ad etatem condendi testamentum, in dictis casibus et quolibet ipsorum substituo et michi heredem instituo heredem meum vniuersalem infrascriptum, saluis tamen dicto Bernardo quod heres meus infrascriptus

non possit facere nec mouere aliquam questionem, petitionem et demandam dicto Petro Viaderii in et de omnibus et singulis bonis per ipsum virum meum receptis de omnibus et singulis terris et possessionibus Raymundi Mironi, dicti loci, primi viri mei quondam, quas ego teneo pro dote seu sponsalicio meo obligatos, immo ea omnia per ipsum de predictis terris et possessionibus recepta eidem Petro Viaderii, viro meo predicto, dimito ad omnes suas voluntates. Nec non dimito ipsum Petrum Viaderii, virum meum predictum dominum et potentem omnibus diebus vie sue tantum de omnibus et singulis bonis meis vna cum herede meo vniuersali infrascripto.

In omnibus vero aliis et singulis bonis et iuribus meis mobilibus et immobilibus ac se mouentibus michi vbique pertinentibus et pertinere debentibus quoquomodo, preter hec de quibus superius sum testata, instituo et facio michi heredem meum vniuersalem et principalem Petrum, filium meum predictum, si michi superuixerit. Si uero dictus Petrus, filius meus, michi non superuixerit, uel superuixerit et postea decesserit quandocumque sine prole legitima uel cum prole legitima que non perueniat ad etatem condendi testamentum, in dictis casibus et quolibet ipsorum substituo et michi heredem instituo dictum Bernardum, filium meum, si tunc vixerit, ad omnes suas voluntates, saluis tamen Petro, filio meo, pro condendo testamento et suis voluntatibus faciendis Quinquaginta solidos.

Volo tamen ac etiam mando quod post mortem dictorum filiorum meorum dictum aniuersarium sexdecim denariorum per me superius de omni vita dicti Petri, filii mei, dimisum ponatur ad imperpetuum in puro, libero et francho alodio sine tamen directo dominio, nisi dumtaxat cum empara quinque solidorum more solito huius terre. Ad quodquidem aniuersarium dictorum sexdecim denariorum [...] dicto casu obligo omnia bona mea [...] habita et habenda.

Hec est enim mea voluntas, quam laudo, approbo, ratifico et confirmo et quam volo valere iure testamenti; que si non valet iure testamenti, saltem volo quod valeat iure codicilli uel alio iure quo melius valere possit.

Actum est hoc in loco de Mareyano, septima die nouembris anno a Natiuitate Domini Millesimo Trecentesimo septuagesimo.

Sigñum Colase, testatricis predictae, que hoc testamentum firmo et laudo.

Testes vocati et rogati huius testamenti sunt Petrus clarani, ebdomedarius, Petrus Massana, Petrus de Puteo, Guillemus Raymundi, Raymundus Colomers, Ffrancischus Colomers, ffrancischus Pagesii, omnes de Mareyano.

E-[*senyal*]-go Iohannes Vesiani,¹⁰⁴ auctoritate domini comitis Impuriarum notarius publicus Castri de virginibus et terminorum eiusdem. Qui, habita de hiis potestate ab ipso domino comite, hoc testamentum intactum notatum in dicta scribania comprobatum, cum [... ...] iuxta vsum assuetum in hanc publicam formam redigi et scribi feci et clausi.

Et constat mihi de suprascripto in linea XIII, vbi dicitur *iure institutionis*. et in linea XIX, vbi dicitur *obligatos*.

19

1374 agost 16

AHN, Perg. Clero, carpeta núm. 559, n. 17

Francesc Oller ven a Bernar Ferrer, sastre, el censal que li fa Martí Dorca, de Fornells, pel camp dit "lo clos", a Fornells mateix, per deu lliures barceloneses de tern.

a) Venda

Nouerint vniuersi quod ego, ffrancischus ollarii, ciuis Gerunde, per me et meos, gratis et ex certa scientia, vtilitate mea super hiis cognita et attenda, vendo et titulo pure et perfecte venditionis, concedo vobis, Bernardo Ferrarii, sartori Gerunde, presenti, et vestris et cui seu quibus volueritis perpetuo pro libero et francho alodio vnum caponem et nouem denarios barchinonenses de terno censuales, quem et quos Martinus Dorcha, parrochie de fornellis michi facit et prestat et quibus voluero facere et prestare tenetur annuatim perpetuo in festo Natalis Domini pro censu cuiusdam campi terre vocati *lo clos*, quem idem Martinus Dorcha habet, tenet et possidet in dicta parrochia de fornellis. qui quidem campus terre continet in se duo jormalia boum. Et affrontatur ab oriente in honore mansi fonayerii, a meridie in capite manso dicti Martini, ab occidente et a circio in camino missaderio inde transeunti.

Item vendo vobis et vestris et quibus volueritis perpetuo pro libero et francho alodio mediam quarteriam quam dictus Martinus Dorcha michi et meis dare et prestare tenetur et consuevit, et ego et mei et quos voluero habere et percipere debemus et consueui ex et de expletis prouenientibus ex quodam quadrono terre quam idem Martinus dorcha habet, tenet et possidet in parrochia de Aquaiuia. Qui quidem quadronus terre vocatur *fexes tortes*,

¹⁰⁴ No documentat al fons de la notaria de Verges de l'AHG.

et continet in se mediam tornatam (*sic*). Et affrontatur ab oriente in camino inde transeunti, a meridie in honore Petri Geraldí, parrochie de fornellis, ab occidente in riuo de godello et a circio in honore dicti Petri Geraldí de ffornellis.

Vendo etiam vobis et vestris et quibus volueritis perpetuo totum directum dominium, hoc est, omnia tertia, laudimia et foriscapia, emparas, firmamenta iuris, faticas et ius retinendi et omnia alia et singula ad directum dominium petinencia. Necnon et quodcumque aliud ius quod et que ego habeo et habere debeo et michi competunt et competere possunt et debent in et super dictis campo et quadrono terre dicti Martini Dorcha superius designatis et confrontatis et vtroque eorundem qualitercumque. Ita pro amodo vos et vestri et quos volueritis perpetuo habeatis, exhigatis, petatis et recipiatis ac habeant, petant et exigant et recipiant predicta omnia et singula que vobis, vt premittitur, vendo, et ea omnia et singula sint vestra propria et vestrorum et quorum volueritis pro libero et francho alodio titulo scilicet et ex causa huiusmodi venditionis. Quam venditionem omnium et singulorum predictorum vobis, dicto emptori, et vestris et quibus volueritis perpetuo facio pro libero et francho alodio, vt est dictum, prout melius et laciús predicta michi pertinent et spectant et prout melius et vtilius ad vestrum vestrorumque bonum et sanum intellectum possit intelligi atque dici, pretio videlicet decem librarum barchionensium de terno, quas a vobis confiteor habuisse et recepisse numerado.

Renunciando exceptioni peccunie non numerate et dicti precii a vobis non habiti et non recepti, et doli. Et si plus nunc valent predicta que vobis vendo aut de cetero plus valebunt precio prelibato, totum illud plus vobis et vestris dono perpetuo et remitto donacione et remissione irreuocabili inter viuos. Renuncians scienter super hiis legi qua deceptis vltra dimidiam iusti precii subuenitur, et omni alii iuri obuianti.

Constituens me predicta que vobis vendo vestro vestrorumque nomine possidere vel quasi, donech inde corporalem et vacuam acceperitis possessionem seu quasi. quam liceat vobis et vestris vestra propria auctoritate quandocumque volueritis accipere et deinde penes vos et vestros et quos volueritis perpetuo pro libero et francho alodio retinere.

Cedendo nichilominus et dando vobis et vestris et quibus volueritis perpetuo in predictis que vobis vendo omnia iura et loca mea et omnes voces, vices, rationes et acciones meas reales et personales et alias quascumque michi in predictis seu ratione predictorum pertinentes et pertinere debentes quoquo modo. Quibus iuribus et accionibus meis predictis possitis vos et

vestri et quos volueritis super predictis vti, agere et experiri in iudicio et extra, tam in agendo quam in deffendendo quam in cunctis aliis modis et contra quascumque personas prout ego facere poteram ante huiusmodi instrumenti confeccionem.

Volens nichilominus et mandans tenore huiusmodi publici instrumenti vicem epistole gerentis in hac parte dicto Martino Dorcha et suis quatinus de predictis omnibus singulis que vobis vendo amodo vobis et vestris et quibus volueritis perpetuo respondeant et satisfaciant prout inde michi respondere et satisfacere tenebantur ante huismi vendicionem et tenentur ipsa non facta nunc et postea quandocumque. Quoniam ego constituo et facio vos et vestros et quos volueritis perpetuo in predictis veros dominos et procuratores vt in rem vestram propriam ad faciendum inde pro libero et francho alodio vestras omnimodas voluntates.

Et sic sine aliquo retentu quem in predictis non facio vllo modo promitto vobis et vestris quod predicta que vobis vendo faciam vos et vestros et quos volueritis perpetuo pro libero et francho alodio habere, tenere ac etiam possidere in pace et secure contra cunctas personas [... ..] seu demanda[m] in predictis que vobis vendo juste vel injuste, incontinenti promitto me ante vos et vestros ponere et stare et in me suscipere et ducere meis propriis sumptibus et expensis omnes questiones et causas que proinde vobis vel vestris fient uel mouebuntur qualitercumque [...] principio vsque in finem, vel si vos vel vestri volueritis possitis et possint ipsas lites, questiones et causas ducere, prossequi et tractare per vos vel per interpositam personam, eleccione super hoc vobis et vestris penitus reseruata.

Ego enim per me et meos promitto vobis et vestris integriter restituere et emendare omnes missiones dampna et interesse quas et que vos vel vestri feceritis et sustinueritis qualitercumque pro predictis vel eorum euiccionem absque aliqua probacione. Quod iuramentum nunc vt ex tunc et ex tunc vt ex nunc vobis et vestris deffero et pro delato vobis et vestris volo etiam id haberi ac si in iudicio vobis et vestris delatum esset per iudicem competentem. Remittens vobis et vestris scienter super hiis pacto inhito onus denunciandi et appellandi necessitatem.

Et pro predictis omnibus et singulis attendendis firmiter et complendis ac pro firma et legali euiccionem et interesse predictorum obligo vobis et vestris et notario infrascripto tamquam publice persone hec a me nomine vestro stipulanti et recipienti me et omnes heredes et successores meos et omnia bona mea mobilia et immobilia presencia et futura vbique, jurans

sponte per deum et eius sancta quatuor euangelia a me corporaliter tacta predictam vendicionem et omnia alia et singula supradicta rata, grata et firma semper habere, tenere et seruare eaque attendere et complere et nullatenus contrafacere vel venire iure aliquo siue causa.

Et ego, Margarita, vxor dicti venditoris, predictae vendicioni et aliis omnibus et singulis supradictis consensuens laudo hec et firmo. Et nichilominus per me et meos gratis et ex certa scientia cerciorataque plenarie de iure meo super hiis per notarium infrascriptum dono, absoluo, diffinio penitusque remitto vobis, dicto emptori et vestris perpetuo omne ius michi pertinens aut pertinere debens nunc vel etiam in futurum in predictis per dictum virum meum vobis superius venditis et hoc tam ratione dotis mee et donationis propter nuptias per dictum virum meum michi constitute et lucri seu augmenti nuptiarum quod lucratura sum super bonis dicti viri mei, si sibi superuixero, quam aliqua alia ratione.

Renuncians scienter super hiis beneficio senatus consulti velleyani et juri ypotheche mee, et authentice *Si qua mulier* et omni alii iuri in contrarium venienti.

Iurans etiam sponte per deum et eius sancta quatuor euangelia a me corporaliter tacta predicta omnia et singula rata, grata et firma semper habere, tenere et seruare, eaque attendere et complere et nullatenus contrafacere vel venire iure aliquo siue causa.

Actum est hoc Gerunde, die sextadecima augusti anno a natiuitate Domini Millesimo Trecentesimo Septuagesimo Quarto.

Sigñum ffrancisci Ollarii, venditoris. Sigñum Margarite, eius vxoris, predictorum, qui hec laudamus et firmamus pariterque juramus.

Testes huius rei sunt Bernardus Ferrarii, parrochie Sancti Andree de Alodio, et Guillemus Ferrarii, scriptor Gerunde. Et de firma dicte domine Margarite que predicta firmavit et iuravit in manso ollarii, parrochie de Aquauiuua, vt superius continetur dicta die sunt testes dictus Bernardus Ferrarii, Sancti Andree de Alodio, et Guillemus Martini, parrochie de Ffornellis.

E-[senyal]-go Nicholaus Frugelli,¹⁰⁵ notarius publicus auctoritate regia

¹⁰⁵ A l'ADG actiu devers 1353: PM 1306; ARNALL504, 528, 530. A l'AHG actiu des del 1418 fins al 1444: AHG, *Fons de les notaries de Girona-01 a Girona-11, 1315-1918. Catàleg*, Generalitat de Catalunya. Departament de Cultura. Arxiu Històric de Girona 2019, AHG 5. Districte notarial de Girona. Girona-05, p. 16-17.

substitutus a Petro Tortosa,¹⁰⁶ tutore testamentario Jacobi Michelis,¹⁰⁷ pupilli, filii et heredis vniuersalis Jacobi de Campolongo,¹⁰⁸ quondam publici ciuitatis, baiulie et vicarie Gerunde suarumque pertinentiarum notarii, hec de notis receptis per ffranciscum de Cantalupis,¹⁰⁹ quondam notarii simili auctoritate a Jasperto de Campolongo,¹¹⁰ quondam, tunc publico Gerunde notario substitutum, scribi feci et clausi.

b) Àpoca

Sit omnibus notum quod ego, Ffranciscus ollarii, ciuis Gerunde, confiteor et recognosco vobis, Bernardo Ferrarii, sartori Gerunde, presenti, me a vobis habuisse et recepissem numerando omnes illas decem libras barchinonenses de terno, quas michi dare et soluere tenebami (*sic*) ratione et pro precio illius vendicionis quam vobis et vestris et quibus volueritis perpetuo feci de vno capone et nouem denariis barchinonensibus de terno censualibus et media quatercia annuali de expletis, necnon et de toto directo dominio quorundam campi et cadroni terre Martini Dorcha, parrochie de fornellis, prout hec et alia in instrumento de ipsa vendicione confecto die presenti in posse notarii infrascripti laicius continentur.

Et ideo renunciando exceptioni peccunie non numerate et non recepte et doli, facio vobis et vestris de toto dicto precio diffinicionem et absolucionem ac bonum et perpetuum finem et pactum de vltius non petendo, prout melius et vtilius ad vestrum vestrorumque bonum et sanum intellectum possit intelligi siue dici.

Actum est hoc Gerunde, die sextadecima augusti anno a natiuitate Domini Millesimo Trecentesimo Septuagesimo Quarto.

¹⁰⁶ Jurat de Girona per la mà menor el 1353; GUILLERÉ II, 304; LVG 284. És conegut un Pere Tortosa, de Queixàs, mercader de Girona, actiu el 1395: PA, General i vària, 137 (7293).

¹⁰⁷ És conegut un jurista i mercader de Girona de nom Jaume Miquel actiu entre 1318 i 1341: Cf. PA, Vestuari, Catalunya, 1.12 (27); Vestuari, Sant Martí Vell, 2.3 (413); Vestuari, Sant Martí Vell, 2.5 (414); Vestuari, Sant Martí Vell, 2.7 (415); Vestuari, Sant Martí Vell, 2.4 (417); Vestuari, Sant Martí Vell, 2.6 (418); Vestuari, Sant Martí Vell, 2.8 (419); Vestuari, Sant Martí Vell, 2.9 (420); Cantallops, 209 (2191); Girona, 122 (4154).

¹⁰⁸ Cf. supra nota 103.

¹⁰⁹ A l'ADG actiu devers 1381: PM 1404. A l'AHG actiu des del 1372 al 1398: AHG, *Fons de les notaries de Girona-01 a Girona-11, 1315-1918. Catàleg*, Generalitat de Catalunya. Departament de Cultura. Arxiu Històric de Girona 2019, AHG 5. Districte notarial de Girona. Girona-04, p. 3; Girona-05, p. 15.

¹¹⁰ Cf. MARQUÈS-DE PUIG-SERRAT, n.186, nota 1326, p. 684.

Sigñum ffrancisci ollarii predicti, qui hec laudo et firmo.

E-[senyal]-go, Nicholaus Frugelli, notarius publicus auctoritate regia substitutus a Petro Tortosa,¹¹¹ tutore testamentario Jacobi Michelis,¹¹² pupilli, filii et heredis vniuersalis Jacobi de Campolongo,¹¹³ quondam publici ciuitatis, baiulie et vicarie Gerunde suarumque pertinentiarum notarii, hec de notis receptis per ffranciscum de Cantalupis, quondam notarii simili auctoritate a Jasperto de Campolongo,¹¹⁴ quondam, tunc publico Gerunde notario substitutum, scribi feci, cum raso in secunda linea vbi dicitur *censualibus et media quarteria annuali*, et cum supraposito in iii^a linea vbi dicitur *lacius*, et clausi.

20

1386 juliol 4

AHN, Perg. Clero, carpeta núm. 559, n. 18

Pere Esteve i Caterina, esposos de Salt, fan carta dotal a favor de Ferrer Esteve, llur fill casador, del mas Esteve, parròquia de Salt.

IN NOMINE Domini et eius gracia amen. Nouerint vniuersi quod nos, Petrus Stephani, parrochie Sancti Cucufatis de Saltu, et Caterina, eius vxor, gratis et ex certa scientia hereditamus vos, Ferrarium Stephani, filium nostrum, et damus et hereditando concedimus uobis, dicto filio nostro, et uestris et quibus uolueritis donacione pura et irreuocabili inter viuos et pro hereditate et legitima vestra paterna et materna et pro quocumque alio iure uobis pertinenti et pertinere debenti nunc uel in futurum in bonis nostris presentibus et futuris uestrarum tempore nuptiarum hospiciu nostrum uocatum *Mas steuen*, parrochie de Saltu, terras et possessiones eiusdem et generaliter omnia et singula bona nostra mobilia et immobilia ac se mouencia presencia et futura. Et omnia iura et acciones nostras nobis uel alteri nostrum simul uel diuisim ubique nunc uel in futurum pertinentes et pertinencia ac pertinere debentes et debencia quoquo modo.

Huiusmodi autem hereditamentum et donacionem predictam uobis et

¹¹¹ Cf. supra, nota 106.

¹¹² Cf. supra, nota 107.

¹¹³ Cf. supra, nota 103.

¹¹⁴ Cf. supra, nota 110.

uestris et quibus uolueritis perpetuo facimus ad omnes vestras voluntates inde libere faciendas, hoc tamen nobis saluo et retento expresse quod nos ambo dum uixerimus et vnus nostrum post alium simus et remaneamus et sit et remaneat de predictis omnibus que uobis damus domini et potentes et dominus et potens iure usu fructuario, vna uobiscum et vxore vestra quam ducturus estis, et de dictis bonis simul viuamus et alimentemur.

Et si ad discordiam uobiscum et dicta vxore vestra veniremus, quod absit, sic quod simul stare et habitare non possemus aut nollemus, tali casu retinemus nobis et vni nostrum post alium ad violarium et vsum fructum de omni vita nostra et alterius nostrum post alium medietatem omnium et singulorum bonorum predictorum que uobis damus tam mobilis et semouentis quam cedentis. Quo casu debita et onera que tunc debebuntur in dictis bonis soluantur et supportentur mediatim inter nos et uos. Post obitum vero nostrum dictus vsusfructus sit finitus et extinctus et predicta omnia nobis ad vsumfructum, ut premittitur, retenta uobis uel uestris libere remaneant, ac etiam deuoluantur.

Item retinemus nobis super predictis et volumus quod Iohannes, Antonius, Ffranciscus, Bartolomeus et Ffrancisca, filii nostri, et alii infantes nostri amodo a uobis descendentes et nascituri alimententur, hereditentur, dotentur et collocentur cum ad annos nubile peruenerint de bonis predictis, iuxta facultates dictorum bonorum noticie mei, dicti Petri Stephani, et vestri, dicti Ferrarii Stephani, filii mei.

Item retinemus nobis super predictis pro nostris testamentis et voluntatibus faciendis Quinquaginta libras, videlicet quod ego, dictus Petrus, possim testari et meas facere uoluntates de Triginta libris, et ego, dicta Caterina, de viginti libris, et quas vos, dictus filius noster soluatis et soluere teneamini post mortem nostram et non ante, sicut et prout nos verbo vel testamento aut alias duxerimus ordinandum.

Ffacimus inquam uobis dictam donacionem et hereditamentum predictum talibus pacto et condicione adiectis quod si forte uos decesseritis quandocumque sine prole legitima et naturali uel cum prole legitima et naturali que non peruenerit ad etatem condendi testamentum, in quolibet ipsorum casuum predicta omnia et singula que uobis damus nobis, si tunc vixerimus prout ea nobis pertinebant ante presentem donacionem, videlicet, utrumque nostrum jus suum; et si non vixerimus, heredibus nostris aut illi seu illis seu quibus nos voluerimus et ordinauerimus verbo uel testamento aut alias libere remaneant ac eciam reuertantur. Saluis tamen et uobis, dicto filio nostro, retentis Viginti libris, de quibus in omni casu et euentu possitis

testari et vestras facere uoluntates; et salua vxori vestre dote quam uobis constituet, prout in instrumentis nupcialibus inter vos et ipsam conficiendis continebitur.

Et sic saluis et retentis condicionibus antedictis constituimus nos predicta que vobis damus vestro vestrorumque nomine possidere uel quasi, donec inde possessionem fueritis assecutus. Quam liceat uobis et vestris quandocumque uolueritis accipere et eam deinde penes uos et vestros et quos uolueritis perpetuo retinere, saluis nobis et retentis condicionibus et retencionibus memoratis.

Cedendo nichilominus et dando uobis et uestris et quibus uolueritis perpetuo in predictis sub eisdem pactis et condicionibus omnia iura et loca nostra, omnesque voces, vices, rationes et acciones nostras reales et peronales et alias quasumque uobis in predictis seu ratione predictorum pertinentes et pertinere debentes quoquo modo. Quibus iuribus et accionibus nostris predictis possitis vos et vestri et quos uolueritis super predictis vti, agere et experiri in iudicio et extra, tam in agendo quam in deffendendo, quam in cunctis aliis modis prout nos facere poteramus ante huiusmodi instrumenti confeccionem.

Constituentes et facientes uos et uestros et quos uolueritis perpetuo in predictis veros dominos et procuratores vt in rem vestram propriam ad faciendum inde vestras omnimodas voluntates. Saluis nobis et retentis condicionibus et retencionibus prelibatis.

Et sic retentis nobis et intactis condicioibus et retencionibus supradictis, promittimus uobis ac eciam sponte juramus per dominum Deum et eius sancta quatuor euangelia a nobis corporaliter tacta predictam donacionem et omnia alia et singula supradicta rata, grata et firma semper habere, tenere et seruare, eaque attendere et complere et nullatenus contrafacere vel venire iure aliquo siue causa.

Renunciando scienter super hiis virtute dicti instrumenti illis legibus quibus donationes causa ingratitudinis reuocantur et omni alii iuri in contrarium venienti.

Et ego, dicta Ferraria Stephani, recipiens a uobis dictis parentibus meis dictam donacionem sub dictis condicionibus et retencionibus per uos michi superius factam, uobisque grates quamplurimas referens de eadem ac laudans et firmans omnia et singula supradicta, promitto uobis ac eciam sponte iuro per dominum deum et eius sancta quatuor euangelia a me corporaliter tacta predictam donacionem et omnia alia et singula supradicta rata, grata, et firma semper habere, tenere et seruare eaque attendere et

complere et nullatenus contrafacere uel venire iure aliquo siue causa virtute [dicti] juramenti. Quia sum minor viginti quinque annis, maior vero viginti annis, renuncio scienter iuri minoris etatis et beneficio restitutionis in integrum et omni alii iuri obuianti.

Volentes nos, dicti contrahentes de premissis fieri duo publica consimilia originalia instrumenta, alterum quorum nobis, dictis Petro Stephani et Caterine, eius vxori, et alterum michi, dicto Ferrario Stephani, tradantur per notarium infrascriptum.

Actum est hoc Gerunde, quarta die iulii anno a natiuitate Domini Millesimo Trecentesimo Nonagesimo sexto.

Sigñum Petri Stephani et Caterine, eius vxoris. Sigñum Ferrarii Stephani, ipsorum coniugum filii, predictorum omnium qui hec firmamus et laudamus atque iuramus.

Testes huius rei sunt Simon Straderii, maior dierum, apothecarius Gerunde, et Bernardus Sunniarii, parrochie Sancti Felicis de Pariete Ruffino.

Dicta vero Caterina firmauit et iurauit predicta Gerunde, vicesima octaua die augusti anno predicto, et inde sunt testes dictus Simon Straderii et Bartolomeus Stayon, scriptor Gerunde.

E-[senyal]-go, Narcisus Simon,¹¹⁵ notarius publicus substitutus auctoritate regia a Jasperto de Campolongo,¹¹⁶ publico ciuitatis, baiulie et vicarie Gerunde suarumque pertinentiarum notario, hec scribi feci et clausi.

¹¹⁵ A l'ADG actiu des del 1375 fins al 1408: PM 1372, 1394, 1456; PA, Borrassà 105 (645), 192 (733); Brunyola 4 (889), 164 (930); Camós 157/5-6 (1666), 297 (1795), 484 (1980); Cassà de la Selva 220 (2264), 508 (2490), 790 (2746); Celrà 153 (2914), 158 (2919); Fonolleres 141 (3098), 222 (3184), 246 (3208); Girona 23 (3805), 88 (3867), 197 (3979), 198 (3980), 240 (4025); Girona II 210 (4237), 241-242 (4262), 979 (4406); Medinyà 18 (4578), 27 (4587); la Pera 215 (4948); Riudellots de la Selva 132 (5284); Salt 67 (5352); Vall d'Aro 33 (5692), 34 (5693); Viladasens 131 (5918), 138 (5924), 313 (6097), 314 (6098); Vilavenut 160-162 (6476-6478), 169 (6485), 170 (6486), 258 (6569); Àpoques I 95 (6916), 96 (6917); Definicions 67 (7089), 69 (7090); General i vària 133 (7289), 135 (7291), 139 (7295), 142 (7298), 145 (7301), 147 (7303), 177 (7333); Nupcials 257 (7571); Vall d'Aro 78 (8534). A l'AHG actiu des del 1374 fins al 1408: AHG, *Fons de les notaries de Girona-01 a Girona-11, 1315-1918. Catàleg*, Generalitat de Catalunya. Departament de Cultura. Arxiu Històric de Girona 2019, AHG 5. Districte notarial de Girona. Girona-11, p. 1-2.

¹¹⁶ Cf. supra, nota 110.